

RAPORT

privind NOUL SISTEM DE EVALUARE A
PERFORMANȚELOR JUDECĂTORILOR

Chișinău, 2013

Autori:

Igor DOLEA, dr. hab., prof. univ., expert IRP

Victor ZAHARIA, dr., conf. univ., director IRP

Prezentul Raport este elaborat în cadrul proiectului „*Dezvoltarea participativă a sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor*”, implementat de Institutul de Reforme Penale în parteneriat cu Consiliul Superior al Magistraturii.

Implementarea proiectului este posibilă cu suportul generos al poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP).

Conținutul activităților și materialelor din proiect ține de responsabilitatea Institutului de Reforme Penale, iar opiniile exprimate nu reflectă în mod necesar viziunea Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, a Guvernului Statelor Unite sau a ROLISP.

Editura „Cartea Juridică”

ISBN 978-9975-80-760-9

347.962(047)

D 64

© Toate drepturile asupra publicației sunt rezervate Institutului de Reforme Penale (IRP).
Atât publicația, cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără indicarea sursei.

CUPRINS

I. PRELIMINARII

5

II. ASPECTE METODOLOGICE

7

III. SINTEZA CONCLUZIILOR ȘI RECOMANDĂRILOR

8

IV. CONSTATĂRI PRIVIND NOUL SISTEM DE EVALUARE A PERFORMANȚELOR JUDECĂTORILOR

20

- IV.1 Aspectele generale privind cadrul normativ-ju-
ridic al sistemului de evaluare a performanțelor
judecătorilor 20
- IV.2 Scopul evaluării performanțelor judecătorilor 23
- IV.3 Criteriile de evaluare a performanțelor judecă-
torilor..... 27
- IV.4 Criteriile de evaluare a performanțelor președin-
ților și vicepreședinților de instanță 40
- IV.5 Procedura de evaluare a performanțelor judecă-
torului, președintelui, vicepreședintelui instanței
de judecată 47
- IV.6 Opinii ale judecătorilor privind avantajele, deza-
vantajele, riscurile și oportunitățile ce le implică
noul sistem de evaluare a performanțelor jude-
cătorului, președintelui, vicepreședintelui instan-
ței de judecată 58

I. PRELIMINARII

Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor stabilește scopul, formele și aspectele generale ale procedurii de evaluare a performanțelor judecătorilor, precizând că, Consiliul Superior al Magistraturii va dezvolta criterii detaliate de evaluare a performanțelor judecătorilor, inclusiv limitele procedurii de evaluare, metodologia, perioada și procedura de evaluare, sursele și metodele de colectare a informațiilor relevante pentru procesul de evaluare.

În Recomandările de la Kiev privind independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală (adoptate în iunie 2010) se menționează că „[...] evaluarea performanței judecătorilor va trebui să fie în primul rând una calitativă și să fie axată pe capacitățile lor, inclusiv pe **competența profesională** (cunoașterea legii, capacitatea de a conduce procesul de judecată, capacitatea de a emite hotărâri motivate), **competența personală** (capacitatea de a face față volumului de lucru, capacitatea de a lua hotărâri, deschiderea față de tehnologiile noi), **competența socială** (abilitatea de a media, respectul față de părțile implicate) și, pentru posibila promovare la o funcție administrativă – **competența de a conduce**[...]”.

Judecătorii nu vor fi evaluați nici într-o circumstanță pentru conținutul hotărârilor sau verdictelor lor (fie direct, fie *prin calcularea ratelor de anulări*). [...] *Statisticile* cu privire la eficiența activităților instanței vor fi utilizate în principal în scopuri administrative și vor servi doar ca unul dintre factorii de evaluare a judecătorilor. Evaluările judecătorilor pot fi folosite pentru acordarea ajutorului judecătorilor în identificarea unor activități ale lor pe care ar dori să le amelioreze, cât și în scopuri de posibilă promovare [...].

Criteriile de evaluare profesională ar trebui să fie clar explicate, transparente și uniforme. [...] **Criteriile stabilite în evaluările periodice vor fi stipulate în regulamente,** inclusiv calendarul și mecanismele de efectuare a evaluărilor¹.

Studiul experienței și bunelor practici din țările Uniunii Europene care aplică anumite mecanisme de evaluare a performanțelor judecătorilor a demonstrat varii abordări ale acestui proces, atât din perspectiva instituțiilor, structurilor care au competența de a realiza aceste evaluări (*președinți de instanțe, comisii specializate etc.*), cât și din perspectiva criteriilor aplicate. Totuși, majoritatea acestor state aplică criterii mai mult sau mai puțin similare, care, într-o formulă generalizată, ar fi următoarele: competența profesională; competența/calitățile personale; competența socială; competența de a conduce / de

¹ A se vedea paragrafele 27-29 din Recomandări.

administrare/ manageriale (în cazul persoanelor care dețin sau pretind la poziții manageriale: președinte/vicepreședinte în instanțele de judecată).

Dezvoltarea sistemului de evaluare a performanțelor judecătorului presupune un proces participativ cu implicarea judecătorilor, exponenților societății civile, justițiarilor și a altor actori relevanți. În acest scop, a fost elaborat proiectul „Dezvoltarea participativă a sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor”, implementat de către IRP în parteneriat cu Consiliul Superior al Magistraturii, cu suportul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Proiectul a avut următoarele obiective: asigurarea implicării judecătorilor, exponenților societății civile și a altor factori de decizie în dezvoltarea sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor prin consultare directă în timpul focus grupurilor, meselor rotunde și a unei conferințe; contribuția la consolidarea capacității Consiliului Superior al Magistraturii în stabilirea unui sistem funcțional de evaluare a performanțelor judecătorilor prin transferul de experiență realizată cu implicarea permanentă în proces.

Prezentul Raport este elaborat în cadrul proiectului menționat și își propune să reflecte atitudinea judecătorilor și practica de implementare a noului sistem de evaluare a performanțelor lor, formulând propuneri de îmbunătățire a legislației în domeniu și a modalității de implementare a acesteia. Raportul va fi de un real folos tuturor factorilor de decizie în vederea proiectării de politici relevante în domeniu, precum și persoanelor implicate în procesul de evaluare a performanțelor judecătorilor.

Institutul de Reforme Penale aduce sincere mulțumiri tuturor celor care au completat chestionare, au participat la interviuri, focus grupuri, la dezbaterile pe marginea proiectului de raport, contribuind prin aceasta la formularea unor concluzii și recomandări pertinente, ceea ce va determina crearea unui sistem eficient de evaluare a performanțelor judecătorilor din Republica Moldova.

II. ASPECTE METODOLOGICE

În vederea analizei complexe a noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor, au fost utilizate atât **metode cantitative**, cât și **calitative**.

Punctul de inițiere a procesului de colectare a informațiilor a constituit realizarea a **trei focus grupuri cu judecători, beneficiari ai justiției, avocați și procurori**. Rezultatele focus grupurilor (vezi Anexa nr.2) au permis organizarea dezbaterilor axate pe abordarea conceptuală a noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor. Astfel, în temeiul Hotărârii CSM nr. 334/13 „Cu privire la demersul Institutului de Reforme Penale referitor la organizarea seminarelor zonale în vederea dezvoltării sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor”, IRP a organizat trei **seminare regionale**, după cum urmează: la 31 mai 2013 – în mun. Chișinău, la 07 iunie 2013 – în or. Cahul, și la 14 iunie 2013 – în mun. Bălți. Pe parcursul seminarelor zonale, reprezentanți ai sistemului de justiție, exponenți ai societății civile și beneficiari ai justiției au discutat despre noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor, fiind punctate tendințele pozitive, precum și deficiențele ce pot apărea în legătură cu implementarea noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor. În baza tezelor discutate în cadrul seminarelor, a fost elaborat un chestionar (vezi Anexa nr.1).

Chestionarul a fost distribuit în cadrul instanțelor judecătorești, fiind completat de către 155 de judecători din toate raioanele țării (~ 1/3 din corpul de magistrați), identificând opinia acestora privind noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor.

Informațiile din chestionare și cele obținute în cadrul focus grupurilor și meselor rotunde precum și tendințele observate în cadrul sistemului au fost precizate în interviurile individuale realizate cu membri CSM, ai Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, cu judecători, inclusiv cu cei care au susținut procedura de evaluare a performanțelor, cu avocați, reprezentanți ai societății civile etc. De asemenea, au fost analizate unele hotărâri ale Colegiului de evaluare.

La formularea concluziilor și recomandărilor s-a ținut cont de experiența altor state în domeniu (vezi Anexele nr.3 și nr.4). Concluziile și recomandările Raportului au fost validate în cadrul unei conferințe naționale cu participarea a peste 50 de persoane (membri ai CSM, reprezentanți ai Ministerului Justiției, judecători, exponenți ai mediului academic și ai societății civile), organizată la 21 octombrie 2013 în cadrul proiectului „Dezvoltarea participativă a sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor”, implementat de către IRP cu suportul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP).

III. SINTEZA CONCLUZIILOR ȘI RECOMANDĂRILOR

1. Noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor nu este suficient de bine cunoscut de către judecători. O asemenea situație nu este opozabilă CSM, cât mai ales judecătorilor. Pornind de la importanța existenței unui sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor, se recomandă ca ***aceștia să se implice mai activ și prospectiv în procesul de reformă***, contribuind la realizarea acesteia în spiritul celor mai bune practici în domeniu.

2. Preambulul Regulamentului conține reglementări concurente, astfel propunându-se ***excluderea din textul preambulului*** a următoarelor alineate:

„Scopul evaluării judecătorilor are ca obiectiv stabilirea nivelului de competență profesională al acestora, vizând punctele forte și punctele slabe ale lor, promovarea îmbunătățirii performanțelor profesionale, creșterea eficienței activității instanțelor judecătorești și sporirea încrederii publice în sistemul judiciar, consolidarea responsabilității în respectarea legislației la judecarea cauzelor.

Judecătorii sunt evaluați în ceea ce privește eficiența și calitatea activității lor, integritatea și formarea profesională continuă.”

3. Mediatizarea de către CSM, în parteneriat cu instituțiile mass-media, a sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor așa încât să se consolideze încrederea publicului larg că există sisteme de monitorizare și de responsabilizare a judecătorilor.

4. Ponderea judecătorilor care consideră că noul sistem de evaluare a performanțelor își va atinge obiectivele declarate este suficient de mare, deși ***ponderea scepticilor este la fel suficient de mare***, în special atunci când este vorba de promovarea, numirea în funcția de președinte/vicepreședinte, transferul obiectiv, imparțial și transparent. Deoarece promovarea noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor este în dependență directă de felul în care Colegiul de evaluare va aplica criteriile de evaluare și își va motiva hotărârile, se recomandă ***organizarea de activități în vederea uniformizării practicii de aplicare a Regulamentului de către Colegiul de evaluare*** a performanțelor judecătorilor (de exemplu, analiza permanentă a propriilor hotărâri).

5. Institutul Național al Justiției urmează să identifice un mecanism de cooperare cu Colegiul de evaluare, astfel încât să poată utiliza sistemul de evaluare a performanțelor judecătorilor ca sursă de determinare a necesităților de instruire a judecătorilor.

6. 56% dintre judecătorii respondenți la chestionar sunt de părerea că *criteriile stabilite sunt suficiente*, dar sunt necesare anumite îmbunătățiri. Astfel, se recomandă *păstrarea setului actual de criterii de evaluare a performanțelor judecătorilor, fiind necesară specificarea mai detaliată a acestora, detalierea indicatorilor, asigurând executarea corespunzătoare a prevederilor legale*.

7. *Indicatorii criteriului „eficiența activității”* – rata de soluționare a dosarelor; respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției; respectarea termenului de redactare a hotărârilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată; îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege; cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale *sunt considerați* de către judecătorii respondenți la chestionare în mare parte *pertinenți criteriului, expuși și explicați clar și suficient* pentru a vorbi de eficiența activității judecătorului. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării pct. 9.1 din Regulament, după cum urmează: „**9.1 Rata de soluționare a dosarelor** – Aceasta reprezintă rata procentuală a numărului de dosare examinate raportat la numărul de dosare repartizate pe parcursul ultimilor trei ani calendaristici anterior anului de evaluare a performanțelor judecătorului, cu excepția perioadei de absență motivată a judecătorului. La stabilirea numărului de puncte pentru acest indicator, se va lua în calcul rata medie de soluționare a dosarelor în instanța în care activează judecătorul și rata medie de soluționare a dosarelor pe țară. Datele despre rata de soluționare a dosarelor sunt preluate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD). Datele despre cauzele la care temporar nu au fost introduse informațiile în PIGD sunt preluate din cancelaria instanței de judecată în care activează judecătorul”;
- asigurării unei practici uniforme și echitabile, prin care Colegiul de evaluare ar putea stabili o *grilă a punctajului oferit pentru o anumită marjă a ratei de soluționare a dosarelor*;
- modificării pct. 9.2 al Regulamentului, primul paragraf având următorul conținut: „**9.2 Respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției** – Acest indicator este apreciat prin analiza hotărârilor instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției și explicațiile judecătorului.”. Corespunzător, în anexele nr. 1 și nr. 2 ale Regulamentului, la poziția „sursa de verificare” se va indica următoarea succesiune: „*a. hotărârile instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției; b. explicațiile judecătorului.*”;
- modificării pct. 9.3 al Regulamentului, ultimul paragraf având următorul conținut: „Acest indicator este evaluat și în baza avizului președintelui instanței de judecată în care activează judecătorul, de asemenea, a notei informative a inspecției judiciare în ceea ce privește examinarea plângerilor cu privire la încălcarea prevederilor legale de către judecător ce au dus la încălcarea *termenului de redactare a hotărâ-*

rilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată”. Corespunzător, în anexele nr. 1 și nr. 3 ale Regulamentului, la poziția „sursa de verificare” se va indica următoarea succesiune: „a. avizul instanței în care activează judecătorul (întocmit de președintele instanței în baza analizei actelor de dispoziție emise de către judecător); b. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma studierii a câte trei hotărâri emise de către judecător pentru fiecare an supus evaluării alese aleatoriu din PIGD; c. nota informativă a inspecției judiciare.”;

- modificării pct. 9.4 al Regulamentului, substituind sintagma „*Îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege*” cu sintagma „Îndeplinirea în termen a altor atribuții pertinente activității sistemului de justiție”, corespunzător modificarea denumirii indicatorului din anexele nr. 1 și nr. 4. În același context, excluderea posibilității interpretării extensive a sintagmei „Îndeplinirea în termen a altor atribuții pertinente activității sistemului de justiție”, excluzând din pct. 9.4 abrevierea „etc.” Ținând cont de faptul că de cele mai multe ori alte atribuții indicate țin de activitățile ce se desfășoară în mun. Chișinău, Colegiul de evaluare urmează să aprecieze acest indicator ca unul de diligență, și nu ca unul de rezultat;
- *modificării* pct. 9.5 din *Regulament*, urmând a avea următorul conținut: „9.5. *Utilizarea tehnologiilor informaționale în activitatea profesională* – se va lua în considerare nivelul de folosire a PIGD și a programului Femida sau a oricărui program aprobat pentru utilizarea de către judecători în instanțele judecătorești. Acest indicator va fi evaluat prin verificarea de către membrii Colegiului a informației din PIGD cu privire la dosarele examinate de către judecător, interviurile cu angajații instanței de judecată.” De aici, sintagma „Cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale” din anexele nr.1 și nr. 5 se va substitui cu sintagma „Utilizarea tehnologiilor informaționale în activitatea profesională”, păstrând nivelul punctajului maxim „8”;
- *introducerii în Regulament a unui nou punct*, 11.6, „*Valorificarea tehnologiilor informaționale în general*”, cu următorul conținut: „11.6 *Valorificarea tehnologiilor informaționale în general* – se va lua în considerare utilizarea de către judecător a programelor MS Word și Excel, capacitatea de a naviga în Internet și de a utiliza poșta electronică. Acest indicator va fi evaluat prin verificarea de către membrii Colegiului de evaluare a documentelor corespunzătoare care confirmă frecventarea de către judecător a cursurilor de formare în domeniul tehnologiilor informaționale sau, în cazul absenței acestora, verificarea abilităților de utilizator al calculatorului.” Respectiv, în anexa nr. 1 se va introduce nr. 16, „Criteriul facultativ: valorificarea tehnologiilor informaționale în general”, stabilind la poziția „Sursa de verificare” următoarele criterii: „certificate sau documente corespunzătoare; verificarea abilităților de utilizator al calculatorului” și a punctajului maxim „2”.

8. *Majoritatea indicatorilor de la criteriul „calitatea activității”* (procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate; claritatea expunerii și calitatea motivării hotărârilor; modalitatea de organizare a activității profesionale; formarea profesiona-

lă) *sunt considerați* de către judecătorii participanți la cercetare în mare parte *pertinenți criteriului, expuși și explicați clar și suficient* pentru a vorbi de calitatea activității judecătorului. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării pct. 10.1 din Regulament, având următorul conținut: „**10.1 – Ponderea hotărârilor/ încheierilor casate din cele adoptate/emise** – Se calculează rata procentuală a numărului de hotărâri/încheieri casate raportat la numărul de hotărâri/încheieri adoptate/emise pe parcursul ultimilor trei ani calendaristici anterior anului de evaluare a performanțelor judecătorului. În acest sens, vor fi luate în considerare doar hotărârile în cauzele în care la momentul verificării exista o hotărâre irevocabilă și fără a lua în calcul hotărârile casate din motive neimputabile judecătorului (de exemplu, examinarea circumstanțelor noi în instanța de apel, aplicarea legii penale mai blânde etc.). Acest indicator este evaluat în baza datelor din PIGD, analizei hotărârilor casate și a explicațiilor judecătorului. Datele despre cauzele referitor la care temporar nu au fost introduse informații în PIGD sunt preluate din cancelaria instanței de judecată în care activează judecătorul. Acest indicator nu este luat în considerare în cazul judecătorilor Curții Supreme de Justiție”. Corespunzător, se va modifica și denumirea indicatorului din anexele nr. 1 și nr. 6: din „Procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate (doar pentru judecătorii din judecătorii și curțile de apel)” în „Ponderea hotărârilor/ încheierilor casate din cele adoptate/emise (doar pentru judecătorii din judecătorii și curțile de apel)”, specificând la sursa de verificare: „a. extrasul din PIGD sau din cancelaria instanței de judecată; b. analiza hotărârilor casate; c. explicațiile judecătorului; d. notele statistice ale instanței”;
- modificării pct. 10.2 din Regulament, având următorul cuprins: „**10.2 Claritatea expunerii și motivării hotărârilor** – Acest indicator este evaluat în baza studierii de către Colegiu a 15 hotărâri emise de către judecător în perioada evaluată, selectate în proporție egală pentru fiecare an din perioada evaluată, 5 hotărâri fiind propuse de către judecător și alte 10 fiind selectate aleatoriu de către Colegiul de evaluare prin intermediul PIGD.” Corespunzător, se vor modifica anexele nr. 1 și nr. 7 la Regulament, indicând la poziția „sursa de verificare”: „concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare, întocmite în urma studierii a 15 hotărâri emise de către judecător în perioada evaluată”;
- modificării pct. 10.3 din Regulament, având următorul conținut: „**10.3 – Modalitatea de organizare a activității profesionale** – În acest sens vor fi examinate modul de pregătire a cauzelor spre examinare, punctualitatea, modul de conducere a ședințelor de judecată și de asigurare a disciplinei în ședință. Acest indicator este evaluat prin studierea a 5 dosare selectate aleatoriu de către Colegiu, audierea înregistrării a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu, observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată de către membrii Colegiului sau de persoanele desemnate de Colegiu și în baza opiniei scrise a președintelui instanței în care activează judecătorul”. Corespunzător, se vor modifica anexele nr. 1 și nr. 8 la Regulament, indicând la sursele de verificare, după cum urmează: „a. concluziile

scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma studierii a 5 dosare selectate aleatoriu de către Colegiu; *b.* concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare, întocmite în urma audierii înregistrării a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu; *c.* nota privind observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată; *d.* opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul.”

- modificării Regulamentului pentru a include, în anumită proporție, orele de predare ca formator drept activități alternative pentru orele de instruire, urmate în calitate de judecător și de a lua în calcul și instruirea altor categorii profesionale decât judecători, procurori sau avocați, precum mediatorii, consilierii de probațiune, grefierii etc. În acest sens, pct. 10.4 al Regulamentului va avea următorul cuprins: „**10.4 Formarea profesională a judecătorului** – În acest sens, va fi examinată formarea profesională a judecătorului și experiența de formator la cursurile de formare inițială și continuă pentru judecători, procurori, avocați, alte profesii conexe domeniului justiției (notari, administratori de insolabilitate, mediatori, consilieri de probațiune, executori judecătorești etc.). Va fi luată în calcul atât instruirea continuă urmată în cadrul Institutului Național al Justiției, cât și în cadrul altor instituții acreditate sau recunoscute. O oră de predare în cadrul Institutului Național al Justiției se echivalează cu 2 ore de instruire continuă, dar nu mai mult de 20 de ore de instruire continuă pentru un an calendaristic. Punctajul maxim va fi acordat doar judecătorilor care au depășit numărul de 40 de ore pe an de instruire continuă, inclusiv numărul echivalat de ore în calitate de formator în cadrul Institutului Național al Justiției”.

9. Indicatorii incluși la criteriul „integritate profesională” (respectarea eticii profesionale, reputația profesională, lipsa abaterilor disciplinare și lipsa violărilor CEDO constatate de CtEDO) *sunt considerați* de către judecătorii participanți la cercetare în mare parte *pertinenți criteriului, expuși și explicați clar și suficient* cu referire la integritatea profesională a judecătorului. Aprecierile societății și ale presei trebuie să servească doar una dintre sursele de informații și urmează a fi apreciate în coroborare cu alte surse de informații referitoare la indicatorul respectiv. Totodată, Consiliul Superior al Magistraturii ar trebui să vegheze ca atitudinea față de toți judecătorii să fie aceeași la intentarea procedurilor disciplinare. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării pct. 11.1 din Regulament, după cum urmează: „**11.1 Respectarea eticii profesionale** – În acest sens va fi evaluată respectarea de către judecător a prevederilor Codului de Etică al Judecătorului, în măsura în care comportamentul nu constituie abatere disciplinară. În cazul în care comportamentul judecătorului constituie abatere disciplinară, se aplică prevederile pct. 11.3.

Acest indicator este evaluat în baza notei informative a inspecției judiciare cu privire la verificările efectuate și plângerile examinate în privința judecătorului evaluat, audierea înregistrării a cel puțin 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu, observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată de către membrii

Colegiului sau persoanele desemnate de Colegiu și în baza opiniei scrise a președintelui instanței în care activează judecătorul”. Corespunzător, modificarea anexelor nr. 1 și nr. 10 la Regulament, indicând la sursele de verificare, după cum urmează: „a. nota inspecției judiciare cu privire la verificările efectuate și plângerile examinate în privința judecătorului evaluat; b. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma audierii înregistrărilor a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu; c. nota privind observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată; d. opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul.”;

- modificării pct. 11.2 din Regulament prin substituirea sintagmei „... și din alte surse, cum ar fi, spre exemplu, mass-media.” cu sintagma „... și din alte surse credibile, cum ar fi, spre exemplu, rapoarte de monitorizare și evaluare”. Corespunzător, modificarea anexelor nr. 1 și nr. 12 la Regulament, substituind poziția „d. alte surse” prin „d. alte surse credibile”;
- modificării, la criteriul „integritatea profesională”, a indicatorului „lipsa abaterilor disciplinare” din anexele nr. 1 și nr. 13 la Regulament, substituind cifra „5” cu cifra „7”, corespunzător la total la indicatorul „integritate profesională” substituind cifra „23” cu cifra „25”;
- transferării indicatorului „lipsa violărilor CEDO constatate de CtEDO” de la criteriul „integritate profesională” la criteriul „calitatea activității judecătorului”, *având următorul cuprins:* „10.5 Lipsa violărilor Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) – În acest sens va fi examinat faptul dacă, datorită comportamentului judecătorului, CtEDO nu a constatat o violare a CEDO printr-o hotărâre definitivă. Atât la evaluarea ordinară, cât și la cea extraordinară este luat în calcul doar comportamentul judecătorului care a avut loc cu cel mult 6 ani până la evaluare. Acest indicator este evaluat în baza informației primite de la Agentul Guvernamental sau obținute din alte surse.”

10. „Cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO” drept criteriu facultativ, *deși nu este considerat de către judecători pertinent* evaluării performanțelor judecătorului (este apreciat ca fiind pertinent la aprecierea performanțelor judecătorului doar de către 36% dintre judecătorii respondenți la chestionar), *urmează a fi menținut în Regulament*. Totodată, se propune ca numărul de puncte obținute la criteriile facultative să fie sumate la numărul de puncte obținut la criteriile obligatorii, criteriilor facultative fiindu-le atribuite un număr maxim de puncte proporțional importanței pe care o au în calitate de criterii facultative. Se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării Regulamentului, la pct. 12, sintagma „Fiecare membru al Colegiului completează fișa de evaluare și acordă judecătorului evaluat, potrivit propriei convingeri, punctajul pentru fiecare indice de mai sus, însă nu mai mult decât punctajul maxim prevăzut de anexa nr. 1 la Regulament” urmează a fi substituită cu sintagma: „Fiecare membru al Colegiului de evaluare completează fișa de evaluare și acordă judecătorului evaluat, potrivit propriei convingeri, un număr de puncte

pentru fiecare indicator de mai sus, însă nu mai mult decât numărul maxim de puncte prevăzut de anexa nr. 1 la Regulament. ***Punctele acordate pentru criteriile facultative se sumează la numărul de puncte obținut la criteriile obligatorii.***”;

- modificării pct. 11.5 din Regulament, excluzând sintagma „pentru promovarea judecătorului”. În continuare, se modifică anexele nr.1 și nr. 15 ale Regulamentului, substituind sintagma „*Criteriu facultativ: – Cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului*”, cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale (MS WORD, Excel, capacitatea de a naviga pe internet și de a utiliza poșta electronică) cu sintagma „*Criteriu facultativ: – Cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului*”, punctajul maxim pentru criteriul facultativ „cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO”, fiind „2”. ***Adițional, urmează a identifica mecanismul prin care se asigură că toți judecătorii care doresc să urmeze cursuri să aibă o asemenea posibilitate*** (prin organizarea cursurilor pentru judecători și angajați în sectorul justiției sau prin compensarea costurilor de urmare a unor asemenea cursuri).

11. Indicatorii „repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată”, „planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor” și „asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță” sunt considerați de către judecătorii participanți la cercetare ***pertinenți criteriului, expuși și explicați clar și suficient*** pentru a vorbi de ***capacitatea de conducere a președintelui sau a vicepreședintelui de instanță***. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării pct. 19.2 din Regulament: după cuvintele „este evaluat”, se va introduce sintagma „exclusiv cu referire la competențele legale ale președintelui sau ale vicepreședintelui de instanță”;
- modificării pct. 19.3 din Regulament: sintagma „19.3 Asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță, apreciată” se substituie cu sintagma „19.3 Asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță – este evaluată îndeplinirea de către președintele sau vicepreședintele de instanță a atribuțiilor legale ce țin de organizarea formării continue a judecătorilor și a personalului instanței de judecată, fiind apreciată”.

12. Indicatorii incluși la criteriul „capacitatea de control” (verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță; verificarea procesului de repartizare aleatorie a dosarelor; verificarea procesului de înregistrare audio a ședințelor, gestionarea electronică a dosarelor și de publicare a hotărârilor judecătorești; verificarea procesului de afișare a informației despre cauzele fixate pentru examinare; transmiterea în termen a plângerilor privind comportamentul judecătorilor către CSM; contribuirea la unificarea practicii judecătorești) sunt considerați de către judecătorii participanți la cercetare ***pertinenți criteriului, expuși și explicați clar și suficient*** cu referire la ***capacitatea de control a președintelui sau a vicepreședintelui de instanță***. În acest sens, se recomandă a examina oportunitatea:

- modificării pct. 20.1 din Regulament prin substituirea cuvântului „judecătorul” cu sintagma „președintelui sau vicepreședintelui de instanță”;
- asigurării la indicatorul „*verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță*” ca informațiile din toate sursele, inclusiv interviul confidențial cu șeful secretariatului sau cu o altă persoană responsabilă de domeniu sunt coroborate pentru a exclude implicațiile de natură subiectivă ale procesului de evaluare;
- modificării pct. 20.2, pct. 20.3 și pct. 20.4 din Regulament prin substituirea cuvântului „judecătorul” cu sintagma „președintelui sau vicepreședintelui de instanță”, iar la anexele nr. 2, nr. 4, nr. 5, nr. 6 și nr. 7, sintagma „interviul judecătorului” se substituie cu sintagma „intervievarea judecătorului”.

13. Indicatorii (comunicarea corectă și eficientă cu judecătorii și personalul instanței, comunicarea externă, în afara procesului de înfăptuire a justiției, inclusiv capacitatea de soluționare a situațiilor conflictuale; capacitatea de motivare a personalului și transparența în activitatea instanței conduse) *incluși la criteriul „capacitatea de comunicare” sunt* considerați de marea majoritate a judecătorilor respondenți la chestionar ca fiind *pertinenți, suficienți și clar expuși* în Regulament. Totodată, trebuie luat în calcul că *majoritatea surselor de verificare a indicatorilor de la acest criteriu sunt de natură subiectivă, ceea ce presupune o abordare prudentă și sensibilă din partea Colegiului de evaluare*. Din punct de vedere redacțional, la pct. 21.1, 21.2 și 21.3, sintagma „interviului cu judecătorul” urmează a fi substituită cu sintagma „interviului cu președintele sau vicepreședintele evaluat”.

14. Majoritatea judecătorilor consideră că este necesară evaluarea periodică a performanțelor o dată la 3 (38%) – 5 ani (44%). De asemenea, 75% dintre judecătorii respondenți la chestionar *consideră că, în unele cazuri, judecătorul poate fi scutit de evaluarea extraordinară a performanțelor*. Referitor la propunerea de modificare a Legii nr. 154, corespunzător, a Regulamentului și *a prevedea evaluarea periodică a performanțelor judecătorului o dată la 5 ani*, o asemenea abordare trebuie examinată cu prudență. Consiliul Superior al Magistraturii urmează să explice judecătorilor că procedura de evaluare a performanțelor oferă o oportunitate deosebită pentru judecători de a privi obiectiv la felul în care își îndeplinesc atribuțiile profesionale și dacă este efectuată pro-activ, permițând a înlătura deficiențele din activitatea judecătorilor. Totodată, urmează a fi menținute reglementările din Legea nr.154 (art. 13 alin. (5)) și cele din Regulament (pct. 5) care prevăd posibilitatea utilizării rezultatelor evaluării anterioare a performanțelor (2 ani) și dreptul judecătorului de a solicita evaluarea extraordinară a performanțelor.

15. Un număr mare de judecători pun la îndoială suficiența garanțiilor în ceea ce privește respectarea intereselor legale ale judecătorului în cadrul procedurilor de evaluare a performanțelor judecătorului. *Judecătorii pledează pentru posibilitatea stabilirii*

unor ședințe închise, la solicitarea motivată a judecătorului evaluat. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării art. 21 alin. (2) din Legea nr.154, corespunzător a Regulamentului, prevăzând posibilitatea desfășurării unor ședințe închise ale Colegiului de evaluare la solicitarea motivată a judecătorului supus evaluării și, prin hotărâre motivată a Colegiului, în special pentru anumite situații când este vorba de aspecte ce țin de viața privată a persoanei care exercită funcția de judecător (de exemplu, criteriul „integritatea profesională”, indicatorul „respectarea eticii profesionale”, indicatorul „reputația profesională”). Astfel, în art. 21. alin. (2) din Legea nr. 154, sintagma „Ședințele Colegiului de evaluare sunt publice” se substituie cu sintagma „Ședințele Colegiului de evaluare, de regulă, sunt publice. Colegiul de evaluare poate decide, prin hotărâre motivată, ca ședința să fie închisă, dacă o solicitare motivată în acest sens a fost înaintată de către judecătorul evaluat”.
- modificării pct. 30 al Regulamentului, substituind sintagma „... în cadrul evaluării, cu excepția rezumatelor întocmite în urma interviurilor și identitatea persoanelor intervievate” cu sintagma „...în cadrul evaluării, *inclusiv rezumatele întocmite în urma interviurilor*, păstrând identitatea persoanelor intervievate”.

16. Aproape jumătate dintre judecătorii participanți la cercetare (47%) consideră că stabilirea, prin intermediul PIGD, a respectării termenului rezonabil este o procedură inechitabilă, deoarece acest program poate da uneori erori. Totodată, *PIGD este una dintre cele mai obiective surse de informații pentru evaluarea performanțelor judecătorului*. Se recomandă *asigurarea că PIGD funcționează adecvat în toate instanțele de judecată*.

17. Stabilirea de către președintele instanței a respectării termenului de exercitare, de către judecător, a altor atribuții legale este considerată ca fiind o opțiune echitabilă doar de către 32% dintre judecătorii respondenți la chestionar, restul menționând că această *procedură poate fi subiectivă și abuzivă*, la fel ca și aprecierea capacității de conducere prin interviuri confidențiale cu judecătorii și reprezentanții personalului. Verificarea capacității de planificare eficientă a bugetului prin opțiunea DAJ este considerată ca fiind o procedură echitabilă doar de către 44% dintre judecătorii respondenți la chestionar. Se recomandă:

- *Colegiul de evaluare* să dea dovadă incontestabilă de echitate a procedurilor de evaluare a performanțelor judecătorilor, președinților, vicepreședinților de instanță de judecată, *utilizând la estimarea punctajului pentru diferiți indicatori a unei diversități de surse de verificare*, așa precum este indicat în anexele nr.1 și nr.2 la Regulament (de exemplu, pentru indicatorul „îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege” urmează a fi examinată nu doar declarația scrisă și argumentată a președintelui instanței în care activează judecătorul, dar și înscrisurile prezentate de către judecător; similar se va proceda pentru indicatorul „repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată” – se va lua în calcul

atât opinia expusă în cadrul interviurilor confidențiale cu judecătorii și reprezentanții personalului instanței, cât și actele de control ale inspecției judiciare și extrasul din PIGD).

18. Există anumite rezerve privind unele surse de verificare a indicatorilor, în special în ceea ce privește aprecierea activității judecătorului, utilizând hotărârile instanțelor judecătorești superioare și a notei informative a inspecției judiciare referitor la verificările efectuate și plângerile depuse ca surse pentru aprecierea indicatorului „respectarea eticii profesionale”. În acest sens, se recomandă: *Colegiul de evaluare să utilizeze, la estimarea punctajului pentru diferiți indicatori, o diversitate de surse de verificare.*

19. Doar 1/3 dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră echitabilă posibilitatea eliberării judecătorului din funcție după obținerea de două ori a calificativului „insuficient”, totuși, o asemenea prevedere este necesară. În acest sens, se recomandă:

- ***Colegiul de evaluare să dea dovadă incontestabilă de echitabilitate a procedurilor de evaluare a performanțelor judecătorilor, președinților, vicepreședinților instanțelor de judecată.***

20. Judecătorii susțin că este necesară o anumită flexibilitate în stabilirea termenului evaluării repetate extraordinare (în cazul aprecierii cu calificativul „insuficient”; termenul – nu mai târziu de 12 luni din ziua ultimei evaluări), așa încât judecătorii evaluați să dispună de o perioadă suficientă de timp pentru a remedia deficiențele în activitate. În acest sens, se recomandă:

- ***Colegiul de evaluare să ia în calcul opinia judecătorului supus evaluării în ceea ce privește termenele de remediere a deficiențelor de activitate în cazul stabilirii termenului evaluării repetate extraordinare.***

21. Termenul de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii este apreciat de judecători ca suficient pentru contestarea hotărârii Colegiului de evaluare. Pentru consolidarea garanțiilor de procedură, se recomandă a examina oportunitatea:

- **modificării art. 24 din Legea nr. 154, substituind sintagma „în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării acestora” cu sintagma „în termen de 10 zile lucrătoare de la data comunicării acestora judecătorilor evaluați”.**

22. Pentru a asigura atingerea scopurilor declarate în noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor, urmează a mări, de la 7 la 9, numărul de membri ai Colegiului de evaluare, corespunzător prin modificarea art.15 alin.(2) din Legea nr.154:

„(2) Colegiul de evaluare activează în următoarea componență:

- a) 6 judecători de la instanțele de toate nivelurile, după cum urmează: 2 judecători de la Curtea Supremă de Justiție, 2 judecători de la curțile de apel și 2 judecători de la judecătorii;
- b) 3 reprezentanți ai societății civile.”

În continuare, art.16 alin.(1) din Legea nr. 154 va avea următorul conținut:

„(1) Membrii Colegiului de evaluare din rândul judecătorilor sunt aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor.”, iar în art. 21 alin.(2), sintagma „cel puțin 5 membri” se va substitui cu sintagma „cel puțin 6 membri”.

23. În mare parte, judecătorii consideră că, la evaluarea performanțelor judecătorilor, *distribuirea punctajului maxim între diferite criterii și indicatori*, precum și a punctajului maxim între diferite criterii și indicatori, la evaluarea performanțelor președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată, *este adecvată*. În acest context, trebuie luat în calcul că numărul maxim de puncte stabilit pentru un anumit indicator va configura atitudinea judecătorului pentru diferite aspecte ale activității profesionale. În acest sens, se recomandă de a examina oportunitatea:

- modificării anexei nr. 1 la Regulament în vederea redistribuirii punctajului prin sporirea numărului maxim de puncte pentru criteriul „calitatea activității judecătorului”, în special la indicatorul „modalitatea de organizare a activității profesionale” de a substitui cifra „8” cu cifra „10”, corespunzător la „total” de a substitui cifra „35” cu cifra „37”;
- modificării anexei nr. 2 la Regulament în vederea redistribuirii punctajului prin sporirea numărului maxim de puncte pentru criteriul „capacitatea de conducere”, în special la indicatorul „repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată”, substituind cifra „8” cu cifra „10”, corespunzător la „total” de a substitui cifra „18” cu cifra „20”. În acest context, se va diminua numărul maxim de puncte la criteriul „capacitatea de control”, indicatorul „contribuirea la unificarea practicii judecătorești”, substituind cifra „5” cu cifra „3”, corespunzător la „total capacitatea de control” se va substitui cifra „33” cu cifra „31”.

24. *Calificativele incluse în Regulament* (insuficient, suficient, bine, foarte bine, excelent) *nu corespund întru totul celor prevăzute de Legea nr. 154* (insuficient, bine, foarte bine, excelent). În acest sens, se recomandă:

- modificarea art.23 alin.(1), excluzând de la lit. a) cuvântul „insuficient” și incluzând la lit. b), după cuvântul „performanțelor”, sintagma „în cazul acordării calificativului insuficient”;
- modificarea pct. 13 din Regulament, având următorul conținut: „13. Evaluarea performanțelor se consideră susținută de către judecătorii care acumulează cel puțin 50 de puncte. Obținerea în cadrul evaluării a mai puțin de 50 de puncte echivalează cu eșuarea evaluării performanțelor. În acest caz, Colegiul notifică Consiliului Superior al Magistraturii, care declanșează procedura prevăzută de art.23 alin.3 din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.”;
- modificarea pct. 23 din Regulament, având următorul conținut: „23. La evaluarea performanțelor președintelui sau vicepreședintelui de instanță, acesta urmează să acumuleze cel puțin 40 de puncte. Obținerea în cadrul evaluării a mai puțin de 40 de puncte echivalează cu eșuarea evaluării performanțelor. În acest caz, Colegiul

notifică Consiliului Superior al Magistraturii, care declanșează procedura prevăzută de art.23 alin.3 din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.”;

▪ modificarea pct. 14 din Regulament, având următorul conținut:

- „14. În funcție de numărul de puncte acumulat, judecătorii evaluați din judecătorii și curțile de apel vor obține următoarele calificative:
- mai puțin de 50 de puncte – insuficient;
- 51 – 75 de puncte – bine;
- 76 – 95 de puncte – foarte bine;
- 96 – 100 de puncte – excelent.

În funcție de numărul de puncte acumulat, judecătorii Curții Supreme de Justiție vor obține următoarele calificative:

- mai puțin de 50 de puncte – insuficient;
- 51 – 70 de puncte – bine;
- 71 – 85 de puncte – foarte bine;
- 86 – 90 de puncte – excelent.”;

▪ modificarea pct. 24 din Regulament, având următorul conținut:

- „24. În funcție de numărul de puncte acumulat, președintele sau vicepreședintele evaluat obține următoarele calificative:
- mai puțin de 40 de puncte – insuficient;
- 41 – 55 de puncte – bine;
- 56 – 65 de puncte – foarte bine;
- 66 – 70 de puncte – excelent.”.

IV. CONSTATĂRI PRIVIND NOUL SISTEM DE EVALUARE A PERFORMANȚELOR JUDECĂTORILOR

IV.1 Aspectele generale privind cadrul normativ-juridic al sistemului de evaluare a performanțelor judecătorilor

Noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor este reglementat prin:

- *Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor (în continuare – Legea nr. 154)*, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 190-192 din 14.09.2012, intrată în vigoare la 14.12.2012. Legea precizează scopul și rezultatele evaluării performanțelor judecătorilor, formele evaluării performanțelor judecătorilor, procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, componența și durata mandatului Colegiului de evaluare, alegerea și numirea membrilor Colegiului de evaluare, competența Colegiului de evaluare, prevederile referitor la președintele Colegiului de evaluare, drepturile și obligațiile membrilor Colegiului de evaluare, recuzarea și abținerea membrilor, ședințele Colegiului de evaluare, adoptarea hotărârilor, exigențele hotărârii privind evaluarea performanțelor, modalitatea de contestare a hotărârilor Colegiului de evaluare, asigurarea activității Colegiului de evaluare, lucrările de secretariat și informația privind activitatea Colegiului de evaluare.

Legea prevede atribuția și obligația Consiliului Superior al Magistraturii de aducere a actelor sale normative în conformitate cu prevederile acestei legi.

- În scopul realizării prevederilor Legii nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, a apărut necesitatea adoptării unor norme detaliate care ar asigura un mod adecvat de punere în aplicare a Legii. Astfel, a fost adoptat, prin Hotărârea nr. 212/8 din 05 martie 2013 a Consiliului Superior al Magistraturii, *Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor (în continuare – Regulamentul)*. Regulamentul este un act mai flexibil ca legea și permite Consiliului Superior al Magistraturii să introducă anumite modificări în cazul în care normele care se aplică nu sunt previzibile sau se interpretează în mod diferit. În ceea ce privește criteriile de performanță propriu-zise, acestea trebuie să fie pe cât se poate de clare și previzibile pentru a asigura o evaluare obiectivă și echitabilă.

Regulamentul are ca sarcină stabilirea limitelor de extindere a procesului de evaluare a performanțelor judecătorilor, a metodologiei, procedurii și duratei evaluării, criteriilor

de evaluare și indicatorilor de performanță ai activității judecătorilor, surselor de informare și mijloacelor de colectare a informațiilor necesare evaluării.

După *structura sa*, Regulamentul conține: preambul; definirea noțiunilor de referință; dispoziții generale; evaluarea activității judecătorilor (criteriile și indicii de performanță, procedura de evaluare a activității judecătorilor); evaluarea activității președinților și vicepreședinților de instanță (criteriile și indicii de performanță, procedura de evaluare a activității președinților și vicepreședinților instanțelor de judecată); acumularea informațiilor de către Colegiu și interviuarea judecătorilor; dispoziții finale; o anexă cu indicatorii de evaluare a activității judecătorilor (indicator, sursa de verificare și punctajul maxim pentru fiecare indicator) și o altă anexă cu indicatorii de evaluare a performanțelor președinților de instanță și vicepreședinților curților de apel și Curții Supreme de Justiție (indicator, sursa de verificare și punctajul maxim pentru fiecare indicator).

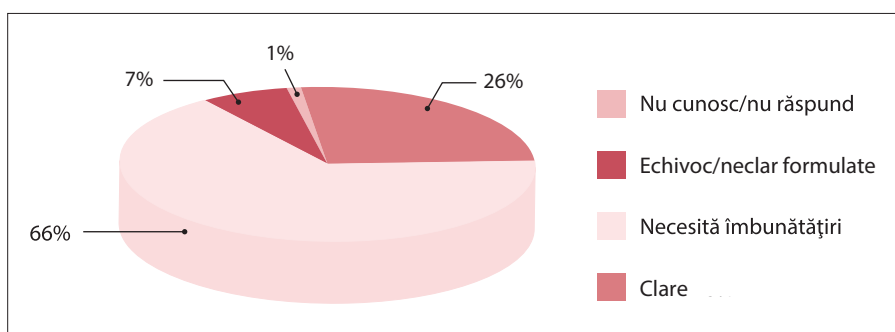
Analiza generală a Regulamentului arată că acesta reproduce o bună parte din prevederile Legii nr. 154, conținând și prevederi similare celor incluse în hotărârea Plenului CSM din România nr. 676/2007 pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor și procurorilor. Este evident că Regulamentul urmează să corespundă Legii nr. 154, în baza căreia a fost elaborat, însă, în opinia noastră, nu era necesară reproducerea automată a prevederilor acesteia, dimpotrivă, prevederile urmau a fi detaliate de Regulament.

Potrivit rigorilor tehnicii legislative, textul unui act normativ-juridic, inclusiv Regulamentul CSM, trebuie să fie formulat coerent, consecvent, predictibil și accesibil. Modul de expunere și structurare a Regulamentului nu răspunde în totalitate acestor rigori, fiind atestate unele deficiențe și inadvertențe. În același timp, o serie din prevederile proiectului nu răspund exigenței de claritate, care este necesară atât celor evaluați, cât și celor care monitorizează din exterior procesul de evaluare a judecătorilor.

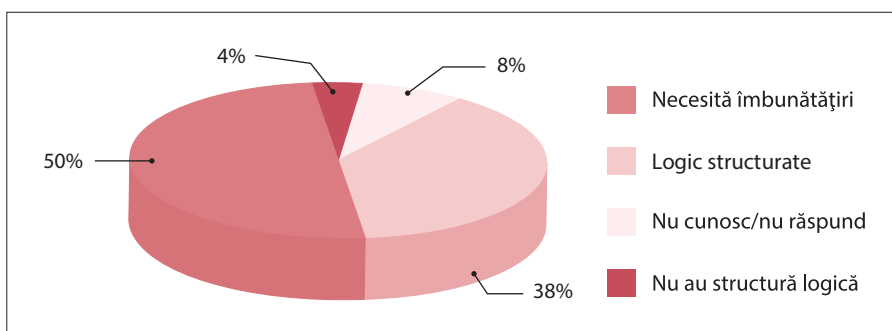
2/3 dintre judecătorii care au completat chestionarele de evaluare, de asemenea, au constatat că prevederile Legii nr.154 și ale Regulamentului necesită îmbunătățiri din perspectiva *clarității reglementării*. Sub aspectul *structurii reglementării*, în opinia judecătorilor respondenți la chestionar, reglementările necesită îmbunătățiri, 50% dintre respondenți constatând acest fapt. Totuși, 38% consideră că reglementările sunt logic structurate, iar 4% consideră că reglementările nu au o structură logică. Din perspectiva *suficienței reglementării*, 45% dintre respondenți consideră că actele normative reglementează suficient domeniul. Doar 11% consideră că sunt prea detaliate, iar 32% consideră că normele reglementează superficial domeniul.

În general, prevederile Legii privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor și cele ale Regulamentului cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor sunt:

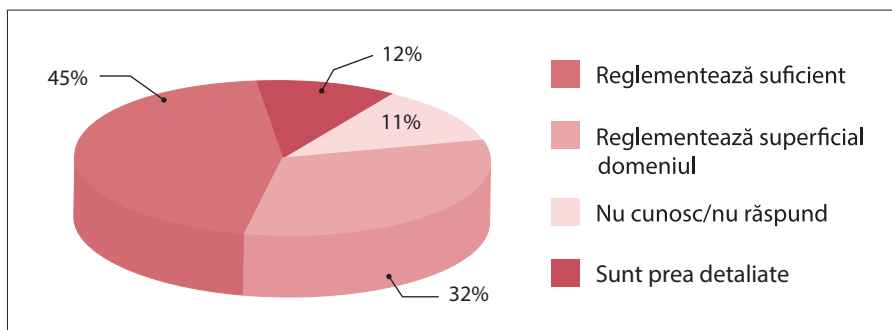
a) din perspectiva clarității reglementării:

b) din perspectiva structurii reglementării:

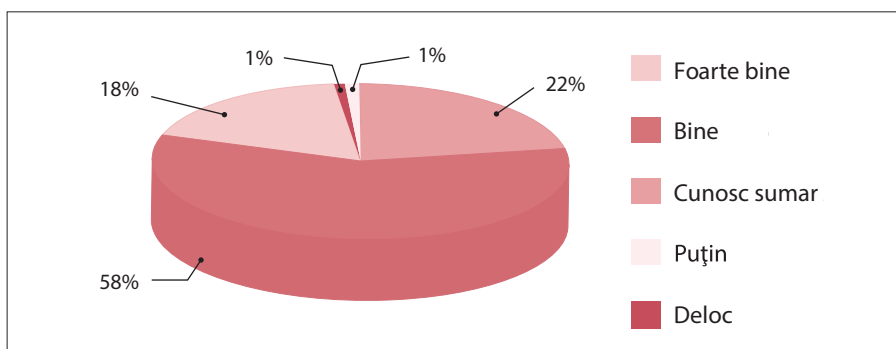

c) din perspectiva suficienței reglementării:

Totodată, deși îi vizează direct, doar 18% dintre judecătorii respondenți la chestionar au indicat că, *cunosc* foarte bine prevederile actelor normative privind sistemul de evaluare a performanțelor judecătorilor, 58% au indicat că le cunosc bine, iar 22% au indicat că le cunosc sumar. Cifrele ne permit să concluzionăm că fie chestionarea a avut loc la interval de 3-4 luni de la adoptarea Regulamentului (iunie-iulie 2013), ori procesele de reformă nu se pot produce eficient fără implicarea directă a celor vizați de reformă.

Cunoașteți prevederile actelor normative privind sistemul de evaluare a performanțelor judecătorilor?

IV.2 Scopul evaluării performanțelor judecătorilor

Potrivit art. 12 din Legea nr.154, evaluarea performanțelor judecătorilor are ca scop stabilirea nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale judecătorilor, cât și a capacității de a aplica cunoștințele teoretice și aptitudinile necesare în practica profesiei de judecător, stabilirea aspectelor slabe și aspectelor forte din activitatea judecătorilor, stimularea tendinței de perfecționare a abilităților profesionale și sporirea eficienței activității judecătorilor la nivel individual și la nivel de instanțe judecătorești.

Pct. 1 al Regulamentului reiterează fidel textul art. 12 din Legea nr. 154.

Totodată, în preambulul Regulamentului se conține și o altă formulare a scopului evaluării performanțelor judecătorilor, și anume: „Scopul evaluării judecătorilor are ca obiectiv stabilirea nivelului de competență profesională al acestora și vizează judecătorii despre punctele lor forte și punctele slabe, și de a promova îmbunătățirea performanțelor profesionale, creșterea eficienței activității instanțelor judecătorești și a sporirii încrederii publice în sistemul judiciar, ridicarea responsabilității în respectarea legislației la judecarea cauzelor”.

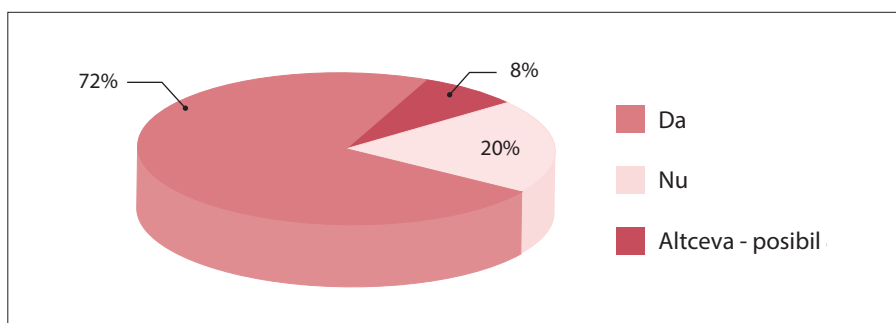
Acestă formulare, pe lângă faptul că nu dă dovadă de claritate, creează și confuzii adiționale privind scopul evaluării performanțelor judecătorilor.

În general, Preambulul Regulamentului trebuie să reflecte scopul urmărit de reglementările actului normativ. Deoarece prevederea inclusă în Preambul este concurentă prevederii din capitolul I, punctul 1 din textul Regulamentului, care la fel face referință la scopul evaluării, se propune a exclude din Preambul prevederile referitoare la scopul evaluării.

Deoarece sintagma din Preambul „Judecătorii sunt evaluați în ceea ce privește eficiența, calitatea activității și integritatea, formarea profesională continuă” este concurentă cu prevederea din capitolul I, punctul 3 din textul Regulamentului și nu aduce o încărcătură normativă nouă, se propune a fi exclusă din Preambul. Astfel, Preambulul se transformă în clauză de adoptare a actului normativ-juridic.

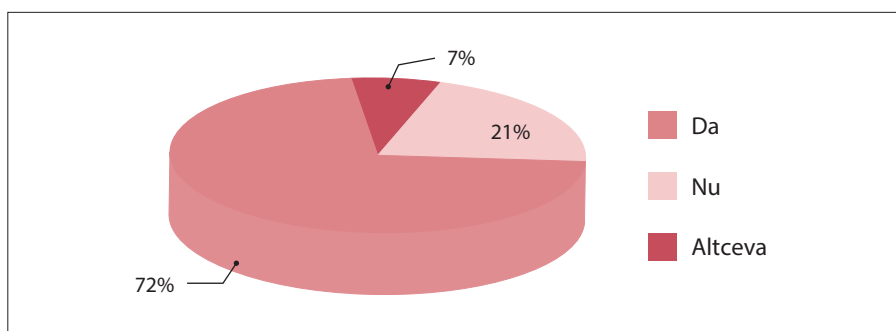
Din numărul total de judecători respondenți la chestionar, 72% consideră că noul sistem va contribui la organizarea formării profesionale și doar 20% nu cred că noile proceduri vor contribui adecvat la organizarea acestui proces. Astfel, este important ca Institutul Național al Justiției să identifice un mecanism de cooperare cu Colegiul de evaluare, astfel încât să poată utiliza sistemul de evaluare a performanțelor ca sursă de determinare a necesităților de instruire a judecătorilor.

Cum credeți, vor contribui noile proceduri la organizarea formării profesionale?

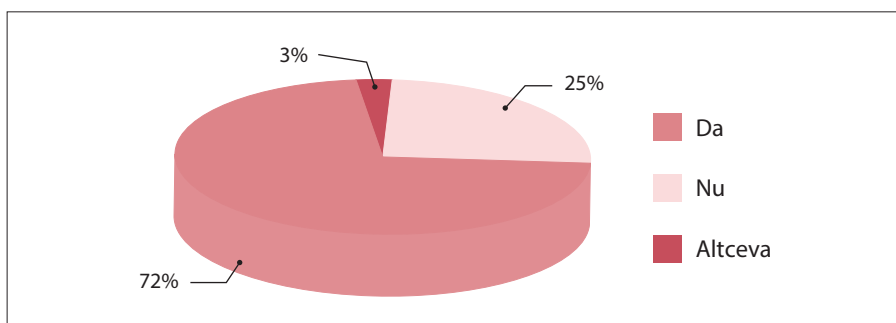
72% din numărul total de judecători respondenți la chestionar consideră că noul sistem va stimula judecătorii de a-și perfecționa nivelul de pregătire profesională și doar 21% nu sunt de acord cu acest fapt.

Cum credeți, vor contribui noile proceduri la stimularea judecătorilor de a-și perfecționa nivelul de pregătire profesională?

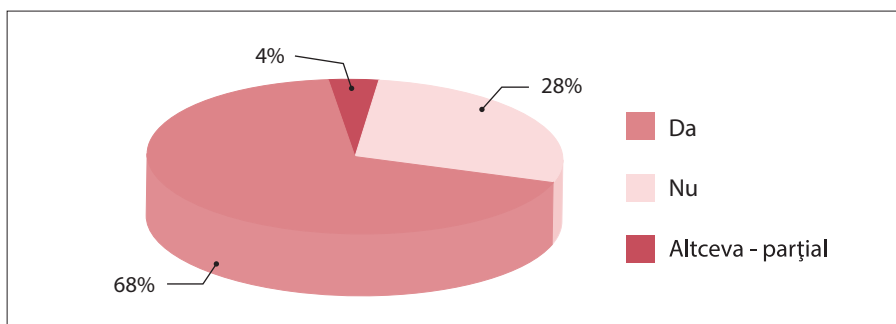
De asemenea, 72% din numărul total de judecători respondenți la chestionar consideră că noul sistem va contribui și la formularea propunerilor de acordare a gradelor de calificare pentru judecători, 25% nefind de acord cu această afirmație.

Cum credeți, vor contribui noile proceduri la formularea propunerilor de acordare a gradelor de calificare pentru judecători?

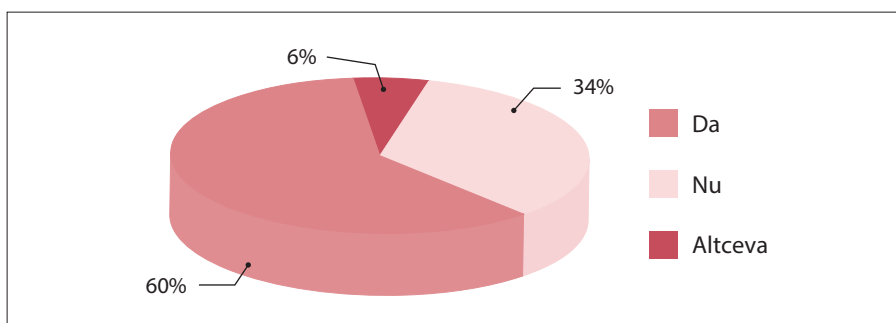
Noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor este apreciat de către 68% de respondenți că va contribui și la perfecționarea administrării instanțelor, 28% negând această perspectivă.

Cum credeți, vor contribui noile proceduri la perfecționarea administrării instanțelor?

60% din numărul total de judecători respondenți la chestionar consideră că noul sistem va contribui, în cazul promovării, la comparații obiective între mai mulți judecători, cu acest fapt nefiind de acord 34% din respondenți.

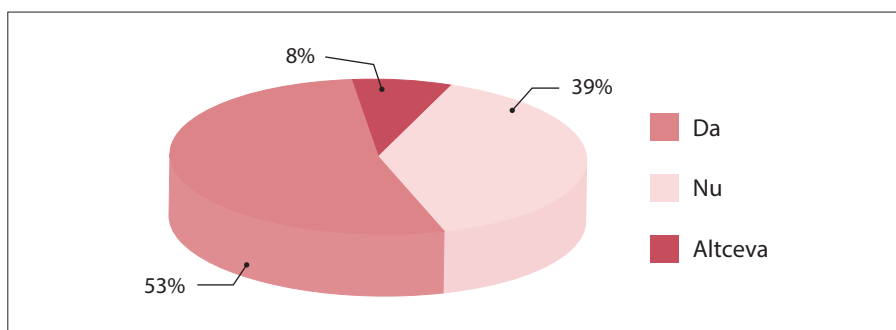
Cum credeți, vor contribui noile proceduri la comparații obiective între mai mulți judecători în cazul promovării?

În general, se atestă *o pondere suficient de mare de judecători care consideră că noul sistem de evaluare a performanțelor își va atinge obiectivele declarate*, deși *ponderea scepticilor este la fel suficient de mare*. Astfel, 30% din numărul total de judecători respondenți la chestionar consideră că noile proceduri NU vor contribui la stabilirea obiectivă a gradului de corespundere a judecătorilor funcțiilor pe care le dețin sau la care pretind și nici la selectarea și promovarea în carieră a persoanelor competente. Printre motivele invocate în cadrul interviurilor au fost: rezultatul activității judecătorului nu depinde doar de el, dar și de alte persoane; criteriile de evaluare nu sunt suficient de obiective pentru a vorbi de promovarea celor mai competente persoane; nu a fost nicio evaluare din partea CSM a felului cum activează Colegiul de evaluare și cel pentru selecție etc.

Ponderea scepticilor este și mai mare atunci când este vorba de *promovare, numire în funcție de președinte/vicepreședinte, transfer obiectiv, imparțial și transparent*. Astfel, doar 53% dintre judecători consideră că noile proceduri vor contribui la aceste procese, 39% negând această afirmație, iar 8% considerând că noile proceduri de evaluare vor contribui doar parțial sau nu vor schimba situația anterioară.

În general, cum considerați, noile proceduri de evaluare a performanțelor judecătorului contribuie la un proces de promovare, numire în funcție de președinte/vicepreședinte, transfer obiectiv, imparțial și transparent?

Probabil scepticismul este cauzat și de faptul că *mulți judecători nu consideră criteriile de evaluare a performanțelor ca fiind obiective*. Astfel, doar 50% din numărul total de judecători respondenți la chestionar consideră că, criteriile de evaluare a performanțelor sunt obiective și, în același moment, unii din această categorie menționează că acestea mai trebuie completate; 36% consideră că aceste criterii NU sunt obiective și 14% apreciază criteriile ca fiind parțial obiective. În acest context, promovarea noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor este în dependență directă de felul în care Colegiul de evaluare va aplica criteriile de evaluare și își va motiva hotărârile.

Este important de a lua în calcul și faptul că noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor probabil nu este cunoscut de către publicul larg (cel puțin așa arată focus grupurile), ceea ce poate crea pentru populație impresia lipsei unei monitorizări profesionale asupra activității judecătorilor. Adicional, focus grupurile arată că nici comunitatea juridică nu prea avea încredere în vechiul sistem de evaluare a performanțelor

judecătorilor. În acest sens, este important ca noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor să fie mediatizat, inclusiv rezultatele aplicării sistemului nou de evaluare a performanțelor judecătorilor și avantajele pe care le prezintă acesta.

Practica diferitor sisteme arată că una dintre motivațiile pentru performanțe mai bune este nivelul de remunerare a muncii. În cazul noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorului din Republica Moldova, nu se face o legătură dintre performanțe și nivelul de remunerare. În perspectivă, Consiliul Superior al Magistraturii ar putea lua în calcul un asemenea instrument de a spori motivația judecătorilor pentru performanțe mai bune.

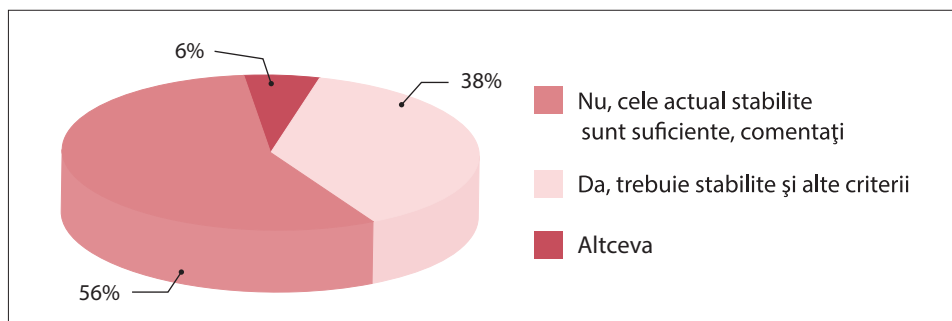
IV. 3 Criteriile de evaluare a performanțelor judecătorilor

În cadrul cercetării, s-a încercat de a constata opinia judecătorilor referitor la faptul dacă criteriile de eficiență, calitate și integritate, stabilite în legislație, sunt **suficiente** pentru evaluarea performanțelor judecătorilor sau ar trebui stabilite și alte criterii. 38% dintre judecătorii care au completat chestionarul sunt de părere că trebuie stabilite și alte criterii ale performanței, de exemplu, de indicat și de evaluat calitatea de manager a candidaților la funcția de judecător, de indicat și de evaluat în calitate de criteriu numărul deciziilor casate în funcție de numărul total de hotărâri ș.a.

De asemenea, în cadrul interviurilor, unii judecători au menționat că integritatea și nivelul de moralitate ar fi unul dintre criteriile de bază care ar trebui stabilite. Unii dintre respondenții la chestionar consideră că aprecierea colectivului de muncă sau gradul științific trebuie luate în calcul drept criterii de evaluare a performanțelor judecătorilor. Alții consideră că este necesară excluderea limbii engleze în calitate de criteriu de evaluare a performanțelor judecătorilor.

În general, 56% dintre respondenții la chestionar au opinat că sunt suficiente criteriile stabilite, însă trebuie doar de îmbunătățit indicatorii și trebuie asigurată executarea corespunzătoare a prevederilor legale. 6% consideră altceva decât răspunsul afirmativ sau negativ, menționând că, în principiu, criteriile stabilite sunt suficiente, însă este necesară specificarea mai detaliată a acestora.

Sunt suficiente criteriile de eficiență, calitate și integritate stabilite în legislație sau ar trebui stabilite și alte criterii?

În cadrul cercetării s-a încercat de a constata opinia judecătorilor referitor la fiecare criteriu de evaluare a performanțelor judecătorilor enunțate în Regulament. Referitor la fiecare criteriu propriu-zis, analiza opiniilor respondenților s-a realizat sub două aspecte: relevanța indicatorului la acest criteriu și calitatea expunerii și explicării indicatorului.

Criteriul „eficiența activității”

67% dintre respondenții la chestionar sunt de părerea că indicatorul „**rata de soluționare a dosarelor**” este pertinent la criteriul „eficiența activității”, 11% nu sunt de acord, iar 22% parțial sunt de acord. În ceea ce privește calitatea expunerii și explicării indicatorului, 76% consideră că indicatorul „rata de soluționare a dosarelor” este expus clar, 22% dintre respondenți cred că expunerea nu este clară, 2% consideră că nu este necesară această rată la stabilirea criteriului. Unii judecători au menționat că „această rată parțial se reflectă în indicatorul „respectarea termenului rezonabil” și trebuie calculată prin ponderea cauzelor judecate mai puțin de unul, doi sau trei ani, și nu prin examinarea cauzelor parvenite și judecate timp de câțiva ani calendaristici, or cauze parvin în procedură și către sfârșitul anului, fiind indicate în statistici ca restante”. Totodată, s-a menționat necesitatea de a lua în calcul perioada concediului de boală a judecătorului și lucrul în complet a judecătorilor.

În opinia noastră, această rată urmează a fi calculată pentru o perioadă de trei ani anterioară anului calendaristic în care se desfășoară evaluarea performanțelor judecătorilor, excluzând perioada în care judecătorul s-a aflat în concediu de boală sau în virtutea altor motive obiective (de exemplu, detașat) nu a judecat cauze. Totodată, pentru a asigura o practică uniformă și echitabilă, Colegiul de evaluare ar putea stabili o grilă a punctajului oferit pentru o anumită marjă a ratei de soluționare a dosarelor (în hotărârea nr. 1/1 din 05.04.2013, pentru rata de soluționare de 88,43% judecătorul a fost apreciat cu punctajul 6,4; în hotărârea nr.2/1 din 05.04.2013, pentru rata de soluționare de 82,58% judecătorul a fost apreciat cu 7 puncte. Explicația unei diferențieri în apreciere nu se reflectă în hotărârile Colegiului de evaluare). Astfel, este necesară modificarea pct. 9.1 din Regulament, după cum urmează: „**9.1 Rata de soluționare a dosarelor** – Aceasta reprezintă rata procentuală a numărului de dosare examinate, raportat la numărul de dosare repartizate pe parcursul ultimilor trei ani calendaristici anterior anului de evaluare a performanțelor judecătorului, cu excepția perioadei de absență motivată a judecătorului. La stabilirea numărului de puncte pentru acest indicator, se va lua în calcul rata medie de soluționare a dosarelor în instanța în care activează judecătorul și rata medie de soluționare a dosarelor pe țară. Datele despre rata de soluționare a dosarelor sunt preluate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD). Datele despre cauzele referitor la care temporar nu au fost introduse informații în PIGD sunt preluate din cancelaria instanței de judecată în care activează judecătorul”.

Referitor la indicatorul „**respectarea termenului rezonabil** în procesul de înfăptuire a justiției”, 77% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că acest indicator

este pertinent criteriului „eficiența activității”, 6% nu sunt de acord și 17% consideră acest indicator parțial pertinent criteriului respectiv. În ce privește calitatea expunerii și explicării indicatorului, 73% consideră că acesta este expus clar și calitativ, iar 23% nu sunt de acord cu aceasta. Alte 4% dintre respondenții la chestionar au indicat o claritate parțială a expunerii. În cadrul interviurilor s-a sugerat, de asemenea, de a lua în considerare hotărârile CtEDO, dar și faptul că nu totdeauna depășirea termenului rezonabil este imputabil judecătorului. În opinia unora, pct. 9.2 din Regulament urmează a fi modificat, primul paragraf având următorul conținut: „9.2 *Respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției* – Acest indicator este apreciat prin analiza informațiilor incluse în PIGD, a hotărârilor instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției, explicațiile judecătorului, opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul, ținând cont de termenul mediu de examinare a asemenea categorii de dosare în instanța în care activează judecătorul și în republică”. Corespunzător, în anexele nr.1 și nr. 2 la regulamentul, la „sursa de verificare” se va indica următoarea succesiune: „a. extrasul din PIGD; b. hotărârile instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției; c. explicațiile judecătorului; d. opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul (în cazul președintelui instanței, declarația președintelui următoarei instanțe ierarhic superioare)”.

Deoarece respectarea termenului rezonabil poate fi apreciată doar de către instanțele de judecată, se propune următoarea modificare a pct. 9.2: „9.2 *Respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției* – Acest indicator este apreciat prin analiza hotărârilor instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției și explicațiile judecătorului”. Corespunzător, în anexele nr.1 și nr.2, la „sursa de verificare” se va indica următoarea succesiune: „a. hotărârile instanțelor judecătorești naționale și ale CtEDO în care se constată încălcarea de către judecător a termenului rezonabil în procesul de înfăptuire a justiției; b. explicațiile judecătorului”.

„**Respectarea termenului de redactare a hotărârilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată**” ca indicator la criteriul eficiența activității: 83% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că acest indicator este pertinent criteriului „eficiența activității”, doar 6% dintre respondenți nu consideră că este pertinent și 11% au indicat parțial. Referitor la calitatea expunerii, 87% consideră că acest indicator este expus clar. Aici judecătorii au atras atenția că unele competențe sunt ale altor persoane, și nu ale judecătorilor, solicitând ca, Colegiul de evaluare să ia în calcul doar aspectele pe care le consideră opozabile judecătorului. Deoarece una din sursele de verificare a indicatorului este avizul instanței în care activează judecătorul, la pct. 9.3, ultima frază va avea următorul conținut: „Acest indicator este evaluat și în baza avizului președintelui instanței de judecată în care activează judecătorul, de asemenea, a notei informative a inspecției judiciare în ceea ce privește examinarea plângerilor cu privire la încălcarea prevederilor legale de către judecător ce au determinat încălcarea termenului de

redactare a hotărârilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată”. Corespunzător, în anexele nr. 1 și nr. 3, la „sursa de verificare” se va indica următoarea succesiune: „a. avizul instanței în care activează judecătorul (întocmit de președintele instanței în baza analizei actelor de dispoziție emise de către judecător); b. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare, întocmite în urma studierii a câte trei hotărâri emise de către judecător pentru fiecare an supus evaluării, alese aleatoriu din PIGD; c. nota informativă a inspecției judiciare”.

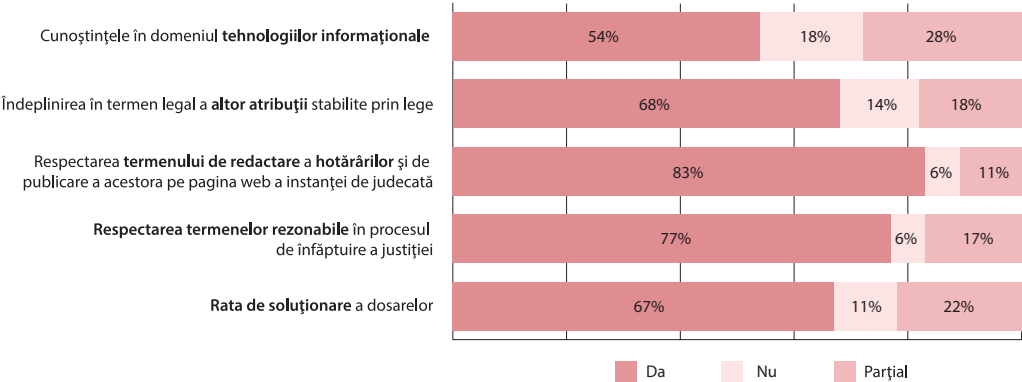
În ceea ce privește „îndeplinirea în termeni legali a altor atribuții stabilite prin lege”, 68% dintre respondenții la chestionar consideră că acest indicator este pertinent criteriului „eficiența activității”, 14% dintre respondenți nefiind de acord că indicatorul este pertinent criteriului de eficiență, iar 18% dintre respondenți sunt parțial de acord. Cu privire la calitatea expunerii și explicări, 73% consideră că este calitativ expus, 22% nu sunt de acord, iar 5% dintre respondenți au indicat că indicatorul este redactat parțial clar. În cadrul interviurilor s-a invocat că este necesar de a specifica expres lista atribuțiilor, or, la moment, pot fi interpretate extensiv prevederile legale privind aceste atribuții. De asemenea, s-a menționat că, prin aceste prevederi, sunt favorizați judecătorii din capitală, fiindcă deseori alte atribuții indicate țin de activități ce se desfășoară, de regulă, în capitală. Unii judecători au menționat că acest indicator trebuie trecut la criteriile facultative. În opinia autorilor studiului, indicatorul urmează a fi lăsat în lista indicatorilor obligatorii, lista sugerată cu alte atribuții fiind pertinentă activității sistemului de justiție și, în virtutea tehnologiilor informaționale, au posibilitate de implicare toți judecătorii din țară. Deoarece nu toate activitățile au stabilite prin lege un anumit termen de realizare, necesită a fi modificat pct. 9.4 din Regulament, substituind sintagma „**Îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege**” cu sintagma „Îndeplinirea în termen a altor atribuții pertinente activității sistemului de justiție”, corespunzător se va modifica denumirea indicatorului în anexele nr. 1 și nr. 4. În același context, se va exclude posibilitatea de interpretare extensivă a sintagmei „Îndeplinirea în termen a altor atribuții pertinente activității sistemului de justiție” și se va omite din pct. 9.4 abrevierea „etc.” Ținând cont de faptul că deseori alte atribuții indicate țin de activități ce se desfășoară în capitală, urmează ca, Colegiul de evaluare să aprecieze acest indicator ca unul de diligență, și nu ca unul de rezultat.

Referitor la indicatorul „**cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale**”, se observă o scădere bruscă a celor care îl consideră pertinent criteriului de eficiență a activității – 54%, 18% din respondenți nu consideră pertinent acest indicator criteriului de eficiență, iar 28 % sunt parțial de acord. În ceea ce privește calitatea expunerii, 67% consideră că indicatorul dat este expus calitativ, 25% nu sunt de acord, iar 8% consideră că este relativ clar formulat, dar poate fi îmbunătățită redactarea, formulând anumite sugestii. Atât în cadrul chestionării, cât și a interviurilor și focus grupurilor s-a menționat că: „majoritatea utilizează calculatorul; marja de apreciere este mare; trebuie în primul rând sistemul judecătoresc dotat cu aparataj și cu specialiști; judecătorul trebuie să-și îndeplinească atribuțiile de exercitare a justiției, și nu de programator etc.”. Cel mai frecvent însă s-a propus ca, în timp, acest indicator să fie exclus sau trecut la criteriile facultative.

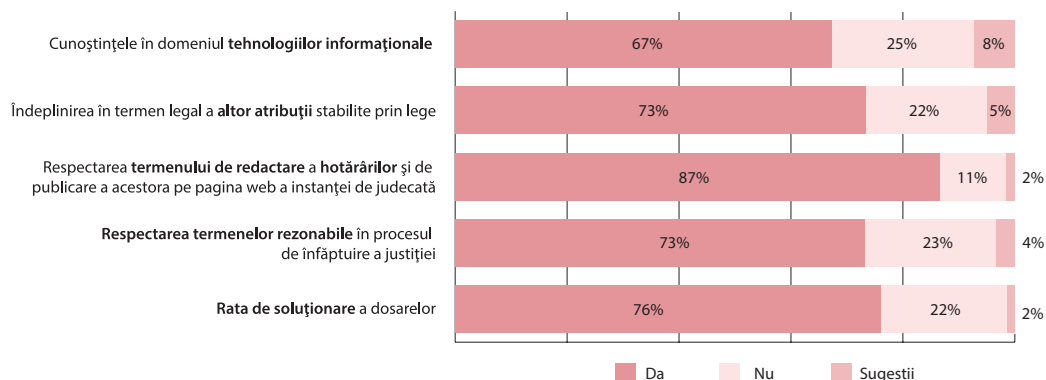
Unul dintre judecători a menționat că este bună tendința, dar un asemenea indicator este pertinent selectării, și nu evaluării performanțelor.

În opinia noastră, indicatorul trebuie privit din două perspective. Prima – nivelul de folosire a PIGD și a programului Femida (precum și a oricărui alt program destinat activității instanțelor judecătorești). Un asemenea indicator este pertinent criteriului „eficiența activității” și trebuie păstrat în lista indicatorilor obligatorii. Al doilea aspect vizează utilizarea tehnologiilor informaționale și, deoarece este pertinent obiectivelor noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor, urmează a fi trecut la criteriile facultative. Astfel, pct. 9.5 al Regulamentului urmează a avea următorul conținut: „9.5. Utilizarea tehnologiilor informaționale în activitatea profesională – se va lua în considerare nivelul de folosire a PIGD și a programului Femida sau a oricărui program aprobat pentru utilizare de către judecători în instanțele judecătorești. Acest indicator va fi evaluat prin verificarea de către membrii Colegiului a informației din PIGD cu privire la dosarele examinate de către judecător, interviuri cu angajații instanței de judecată.” De aici, în anexele nr. 1 și nr. 5, sintagma „Cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale” se va substitui cu sintagma „Utilizarea tehnologiilor informaționale în activitatea profesională”, păstrând nivelul punctajului maxim „8”. În continuare, în Regulament se va introduce un nou punct, 11.6, „Valorificarea tehnologiilor informaționale în general”, cu următorul conținut „11.6 Valorificarea tehnologiilor informaționale în general – se va lua în considerare utilizarea de către judecător a programelor MS Word și Excel, capacitatea de a naviga în Internet și de a utiliza poșta electronică. Acest indicator va fi evaluat prin verificarea de către membrii Colegiului de evaluare a documentelor corespunzătoare care confirmă frecventarea de către judecător a cursurilor de formare în domeniul tehnologiilor informaționale sau, în cazul absenței acestora, verificarea abilităților de utilizator al calculatorului.” De aici, în anexele nr.1 și nr. 16 se va introduce următorul criteriu: „Criteriul facultativ: Valorificarea tehnologiilor informaționale în general”, stabilind la sursa de verificare „certificate sau documente corespunzătoare; verificarea abilităților de utilizator al calculatorului” și numărul maxim de puncte „2”.

Pertinența indicatorului la criteriul „eficiența activității”

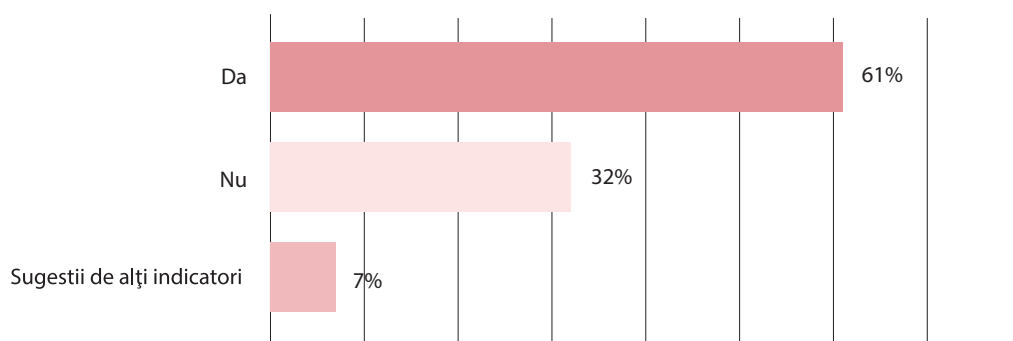

Calitatea expunerii și explicării indicatorului

Pentru a asigura o evaluare obiectivă a performanțelor judecătorilor, este important ca indicatorii și criteriile nu numai să fie pertinente și clar expuse, dar și suficiente. Astfel, s-a încercat a constata opinia judecătorilor dacă indicatorii menționați mai sus sunt **suficienți** pentru a vorbi de **eficiența activității judecătorești**. 61% dintre judecătorii respondenți la chestionar opinează că indicatorii incluși în Regulament sunt suficienți, 32% nu sunt total de acord cu această afirmație, iar alte 7% dintre respondenți au indicat că indicatorii incluși în Regulament nu sunt suficienți și au formulat anumite sugestii. Printre acestea se includ: „a participat judecătorul la stagii în străinătate; are publicații sau nu; a formulat judecătorul propuneri de *lege ferenda* etc.". În cadrul interviurilor s-a sugerat că ar trebui luate în considerare complexitatea dosarelor și ar trebui elaborat un mecanism care să țină evidența activității judecătorești. De asemenea, s-a recomandat a lua în considerare durata medie de soluționare a cauzei în instanța de judecată.

Indicatorii de mai sus sunt suficienți pentru a vorbi de eficiența activității judecătorești?

Astfel, indicatorii de la **criteriul „eficiența activității”** sunt considerați de către judecătorii respondenți la chestionare, în mare parte:

- **pertinenți criteriului** (rata de soluționare a dosarelor – 67%; respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției – 77%; respectarea termenului de

redactare a hotărârilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată – 83%; îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege – 68%; cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale – 54%);

- **expuși și explicați clar** (rata de soluționare a dosarelor – 76%; respectarea termeneilor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției – 73%; respectarea termenului de redactare a hotărârilor și de publicare a acestora pe pagina web a instanței de judecată – 87%; îndeplinirea în termen legal a altor atribuții stabilite prin lege – 73%; cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale – 67%);
- **suficienți** pentru a vorbi de eficiența activității judecătorului.

Criteriul „calitatea activității”

Reglementările privind criteriul „calitatea activității” au fost analizate prin aceeași metodologie pentru a constata opinia judecătorilor referitor la relevanța, claritatea expunerii și explicării, precum și suficiența indicatorilor incluși în Regulament.

În opinia judecătorilor participanți la cercetare, indicatorul „**procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate**” trebuie revizuit. Astfel, 52% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că acest indicator este pertinent criteriului „calitatea activității”, 16% sunt împotriva considerării unui asemenea indicator la acest criteriu, iar 32% dintre respondenți consideră că acest indicator este parțial pertinent criteriului dat. În ceea ce privește calitatea expunerii și explicării indicatorului, 71% consideră că indicatorul „procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate” este expus calitativ și bine explicat, 19% dintre respondenți nefiind de acord cu această afirmație. În cadrul focus grupurilor s-a sugerat că trebuie calculat procentajul hotărârilor menținute din cele adoptate în general, și nu din cele contestate sau de prevăzut două criterii separate. Adicional, s-a subliniat că ar putea fi casată hotărârea și din motive neimputabile judecătorului. Potrivit altor opinii, acest indicator trebuie să fie facultativ.

În opinia autorilor Raportului, mai bine reflectă calitatea activității judecătorului ponderea hotărârilor menținute din cele adoptate, or, la modul ideal, sunt contestate și casate hotărârile în care judecătorul nu a înfăptuit justiția. Astfel, se propune a modifica pct. 10.1 din Regulament, având următoarea redacție: „10.1 – *Ponderea hotărârilor / încheierilor casate din cele adoptate/emise* – Se calculează în rata procentuală a numărului de hotărâri/încheieri casate raportat la numărul de hotărâri/încheieri adoptate/emise pe parcursul ultimilor trei ani calendaristici anterior anului de evaluare a performanțelor judecătorului. În acest sens, vor fi luate în considerare doar hotărârile în cauzele care la momentul verificării exista o hotărâre irevocabilă și fără a lua în calcul hotărârile casate din motive neimputabile judecătorului (de exemplu, examinarea circumstanțelor noi în instanța de apel, aplicarea legii penale mai blânde etc.). Acest indicator este evaluat în baza datelor din PIGD, analizei hotărârilor casate și a explicațiilor judecătorului. Datele despre cauzele referitor la care temporar nu au fost introduse informații în PIGD sunt preluate din cancelaria instanței de judecată în care activează judecătorul. Acest indicator nu este luat în considerare în cazul judecătorilor Curții Supreme de Justiție”. Corespunzător, modificarea denumirii indicatorului în anexele nr.1 și nr.6 din „procen-

tajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate (doar pentru judecătorii din judecătorii și curțile de apel)” în „Ponderea hotărârilor/ încheierilor casate din cele adoptate/emise (doar pentru judecătorii din judecătorii și curțile de apel)”, specificând la sursa de verificare: „a. extrasul din PIGD sau din cancelaria instanței de judecată; b. studierea hotărârilor casate; c. explicațiile judecătorului; d. notele statistice ale instanței”.

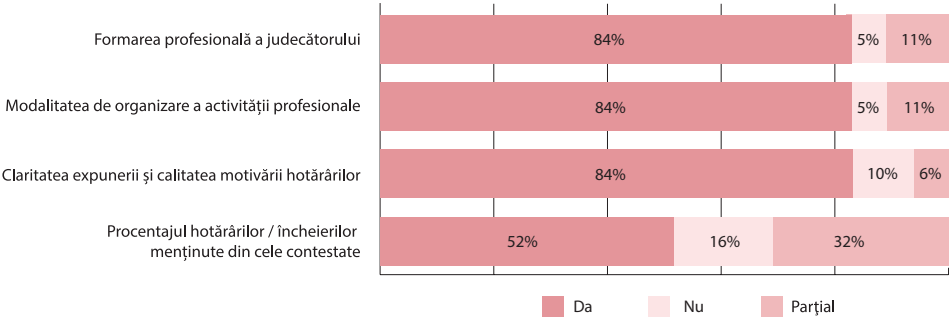
84% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că indicatorul „**claritatea expunerii și calitatea motivării hotărârilor**” este pertinent criteriului „calitatea activității”, 10% nu sunt de acord cu această afirmație și 6% dintre respondenți sunt parțial de acord. Din perspectiva calității expunerii și explicării indicatorului respectiv, 82% consideră că este expus și explicat calitativ și doar 10% nu consideră astfel. În cadrul interviurilor s-a sugerat că trebuie revizuit pct. 10.2 din Regulament, întrucât nu este clară sintagma „adoptate proporțional pe toată perioada supusă evaluării...”. Aici s-a sugerat, de asemenea, de a examina și unele hotărâri ale instanțelor superioare în care se conțin aprecieri față de calitatea hotărârilor contestate, fiind necesar de stabilit cine exact din instanța superioară formulează opinia asupra calității expunerii și motivării hotărârilor, atrăgând atenția că la instanțele superioare ajung doar hotărârile care au fost contestate. Pentru a asigura o expunere mai clară a indicatorului și implicarea judecătorului în furnizarea informației către Colegiul de evaluare, se propune următoarea formulare a indicatorului: „10.2 Claritatea expunerii și motivării hotărârilor – Acest indicator este evaluat în baza studierii de către Colegiu a 15 hotărâri emise de către judecător în perioada evaluată, selectate în proporție egală pentru fiecare an din perioada evaluată, 5 hotărâri fiind propuse de către judecător și alte 10 selectate aleatoriu de către Colegiul de evaluare prin intermediul PIGD.” Corespunzător, modificarea anexelor nr.1 și nr.7 la Regulament, indicând la sursa de verificare: „concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma studierii a 15 hotărâri emise de către judecător în perioada evaluată”.

Referitor la indicatorul „**modalitatea de organizare a activității profesionale**”, 84% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că indicatorul este pertinent criteriului „calitatea activității”, doar 5% nu sunt de acord, iar 11% dintre respondenți sunt parțial de acord. Aceeași situație o observăm referitor la claritatea expunerii acestui indicator, 82% sunt de acord că este expus clar, 12% nu sunt de acord cu afirmația că indicatorul este expus și explicat clar. Judecătorii au sugerat că trebuie îmbunătățită situația privind înregistrarea audio și video a ședințelor de judecată pentru a facilita cuantificarea indicatorului. De asemenea, s-a sugerat că din pct. 10.3 din Regulament, trebuie exclusă sintagma după cuvântul „punctualitate”, or alte aspecte indicate în Regulament (modul de conducere a ședințelor de judecată: asigurarea disciplinei în ședință, ascultarea cu atenție a părților etc. și comportamentul: folosirea unui limbaj politicos, atitudinea corespunzătoare față de participanții la proces, evitarea exprimării atitudinilor negative etc.) țin deja de etica profesională. Ținând cont de faptul că aspectele etice sunt deja incluse la indicatorul „respectarea eticii profesionale”, se propune modificarea pct. 10.3 din Regulament, având următorul conținut: „10.3 – Modalitatea de organizare a activității profesionale – În acest sens vor fi examinate modul de pregătire a cauzelor spre examinare, punctualitatea, modul de conducere a ședințelor de judecată și de asigurare a disciplinei în ședință. Acest indicator este evaluat prin studierea a 5 dosare selectate aleatoriu de către Colegiu, audierea

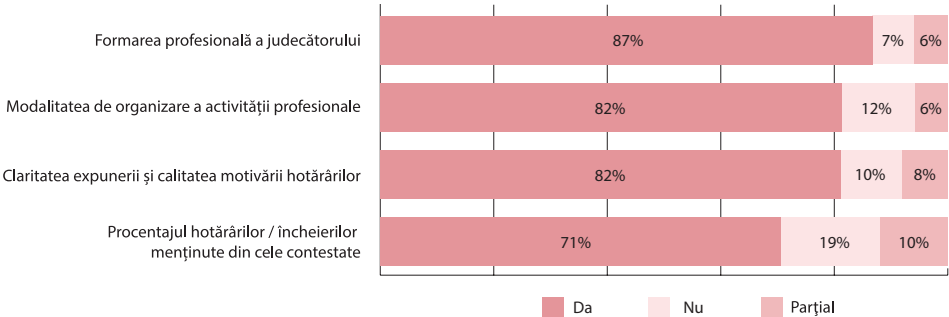
înregistrării a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu, observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată de către membrii Colegiului sau persoanele desemnate de Colegiu și în baza opiniei scrise a președintelui instanței în care activează judecătorul”. Corespunzător, modificarea anexelor nr. 1 și nr. 8 la Regulament, indicând la sursele de verificare, după cum urmează: „a. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma studierii a 5 dosare selectate aleatoriu de către Colegiu; b. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma audierii înregistrărilor a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu; c. nota privind observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată; d. opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul.”

Cu referire la indicatorul „**formarea profesională a judecătorului**”, 84% dintre judecătorii respondenți la chestionar sunt de părerea că acest indicator este pertinent criteriului „calitatea activității”, 5% nu sunt de acord cu această afirmație și, respectiv, 11% sunt parțial de acord cu această afirmație. Din perspectiva clarității expunerii acestui indicator – 87% dintre respondenți consideră că indicatorul este calitativ expus, 7% nu sunt de acord cu această afirmație. Judecătorii sugerează includerea la acest indicator a orelor predate în calitate de formator ca și complementare, în altă opinie – ca alternative pentru orelor de instruire urmate în calitate de judecător și de a lua în calcul și instruirea altor categorii profesionale din domeniul justiției decât judecători, procurori sau avocați, precum ar fi consilieri de probațiune, mediatori, grefieri etc.

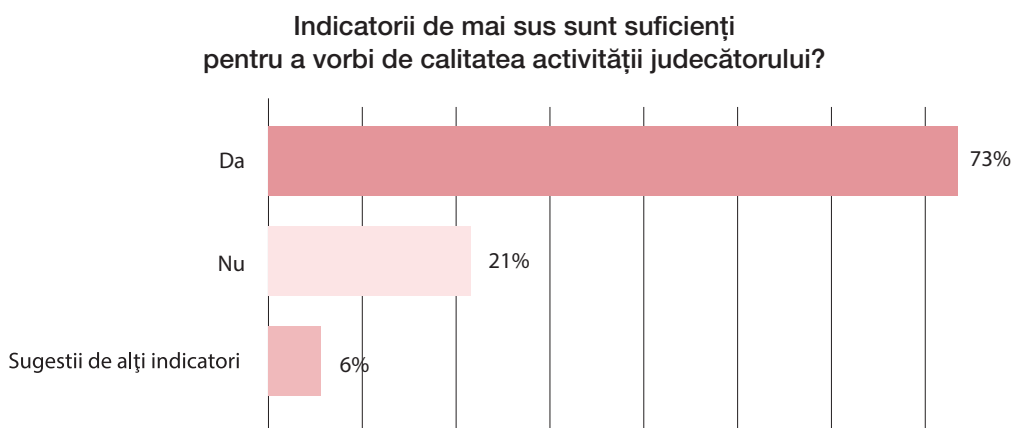
Pertinența indicatorului la acest criteriu

Calitatea expunerii și explicării indicatorului

S-a încercat, de asemenea, de a analiza dacă indicatorii de mai sus (procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate; claritatea expunerii și calitatea motivării hotărârilor; modalitatea de organizare a activității profesionale; formarea profesională) sunt suficienți pentru a vorbi de calitatea activității judecătorului și în această situație 73% dintre respondenți au răspuns afirmativ, 21% consideră că indicatorii pre-scriși nu sunt suficienți, iar 6% nu au răspuns la întrebare. Unii judecători au sugerat că, calitatea activității urmează a fi evaluată printr-un complex de metode, inclusiv ținând cont de opinia beneficiarilor justiției, procurorilor și avocaților.

Astfel, **majoritatea** indicatorilor de la **criteriul „calitatea activității”** sunt considerați de către judecătorii respondenți la chestionare, în mare parte:

- **pertinenți criteriului** (procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate – 52%; claritatea expunerii și calitatea motivării hotărârilor – 84%; modalitatea de organizare a activității profesionale – 84%; formarea profesională – 84%);
- **expuși și explicați clar** (procentajul hotărârilor / încheierilor menținute din cele contestate – 71%; claritatea expunerii și calitatea motivării hotărârilor – 82%; modalitatea de organizare a activității profesionale – 82%; formarea profesională – 87%);
- **suficienți** pentru a vorbi de eficiența activității judecătorului.

Criteriul „integritatea profesională”

La criteriul „**integritatea profesională**” sunt incluși patru indicatori: respectarea eticii profesionale, reputația profesională, lipsa abaterilor disciplinare și lipsa violărilor CEDO constatate de CtEDO.

În ceea ce privește indicatorul „**respectarea eticii profesionale**”, 94% dintre judecătorii respondenți la chestionar sunt de părerea că acest indicator este pertinent criteriului integritatea profesională, 3% nu sunt de acord, iar alte 3% dintre respondenți sunt parțial de acord cu această afirmație. Din perspectiva calității expunerii și explicării indicatorului – 87% dintre respondenți consideră că indicatorul este clar expus și ex-

plicat, iar 10% nu sunt de acord cu o asemenea afirmație. Este de menționat însă că formularea actuală nu sugerează evaluarea comportamentului judecătorului atunci când acesta nu este în cadrul ședinței de judecată, deși comportamentul este guvernat în continuare de normele eticii profesionale. Astfel, se propune modificarea pct. 11.1 din Regulament, după cum urmează: „11.1 *Respectarea eticii profesionale* – În acest sens va fi evaluată respectarea de către judecător a prevederilor Codului de Etică al Judecătorului, în măsura în care comportamentul nu constituie abatere disciplinară. În cazul în care comportamentul judecătorului constituie abatere disciplinară, se aplică prevederile pct. 11.3.”

Acest indicator este evaluat în baza notei informative a inspecției judiciare cu privire la verificările efectuate și plângerile examinate în privința judecătorului evaluat, audierea înregistrărilor a cel puțin 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu, observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată de către membrii Colegiului sau persoanele desemnate de Colegiu și în baza opiniei scrise a președintelui instanței în care activează judecătorul”. Corespunzător, modificarea anexelor nr.1 și nr.10 la Regulament, indicând la sursele de verificare, după cum urmează: „a. nota inspecției judiciare cu privire la verificările efectuate și plângerile examinate în privința judecătorului evaluat; b. concluziile scrise și motivate ale Colegiului de evaluare întocmite în urma audierii înregistrărilor a 5 ședințe judiciare alese aleatoriu de către Colegiu; c. nota privind observarea comportamentului judecătorului în cadrul ședințelor de judecată; d. opinia scrisă a președintelui instanței în care activează judecătorul.”

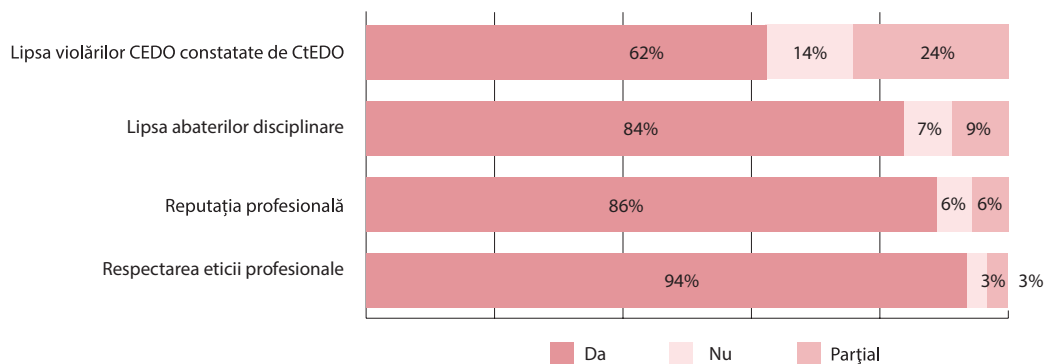
Referitor la „**reputația profesională**” drept indicator la criteriul „integritatea profesională”, 86% dintre judecătorii respondenți la chestionar sunt de acord că acest indicator este pertinent criteriului dat și câte 6% dintre respondenți fie nu sunt de acord, fie consideră indicatorul parțial pertinent criteriului. Din punct de vedere al calității expunerii și explicării indicatorului, 79% dintre respondenți susțin că indicatorul este expus și explicat clar, 12% susțin că formularea nu este clară, alte 9% dintre respondenți susțin că formularea este doar parțial clară, menționând anumite rezerve, în special faptul că aprecierile societății și ale presei sunt subiective, uneori exagerate și părtinitoare. Altfel, s-a propus substituirea sintagmei „...și din alte surse, cum ar fi, spre exemplu, mass-media.” cu sintagma „...și din alte surse credibile, cum ar fi, spre exemplu, rapoartele de monitorizare și evaluare”. Corespunzător, se vor modifica anexele nr.1 și nr.12 la Regulament, substituind litera „d. alte surse” prin „d. alte surse credibile”.

Indicatorul „**lipsa abaterilor disciplinare**” este considerat de 84% din respondenți ca fiind pertinent criteriului „integritatea profesională”, 7% nu sunt de acord cu o asemenea afirmație și 9% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin parțial o asemenea afirmație. În ceea ce privește calitatea expunerii, 86% consideră că indicatorul, în expunerea actuală, este clar expus, iar 10% din respondenți susțin contrariul. S-a propus ca abordarea să fie ușor modificată, iar pentru abaterile disciplinare să se aplice penalizarea (scaderea punctajului). Aceasta ar fi o opțiune, însă nu modifică rezultatul final, ori și în

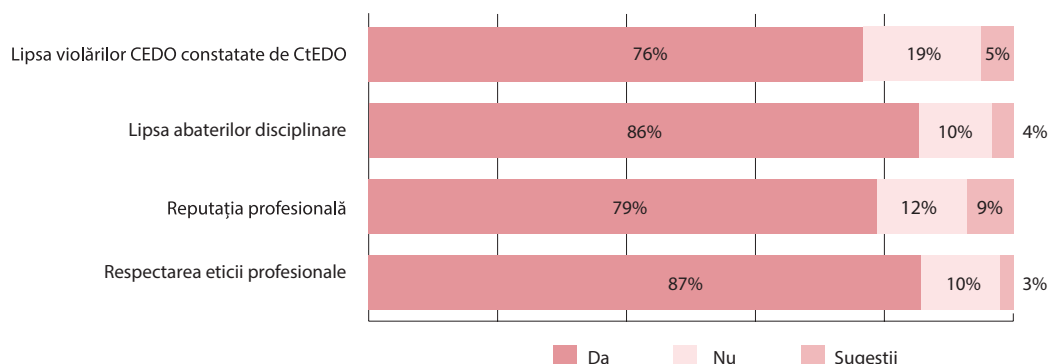
asemenea caz oricum se ia în calcul dacă sunt sau nu sunt abateri disciplinare constatate. Un alt aspect ce trebuie luat în calcul – posibilitatea existenței abaterilor disciplinare, dar în virtutea termenului de aplicare a sancțiunii, nu a fost aplicată o sancțiune judecătorească. În acest caz, probabil o abordare conceptual corectă ar însemna perfecționarea mecanismului de tragere la răspundere disciplinară a judecătorului, fără a oferi Colegiului de evaluare competențe extinse de examinare a motivelor neaplicării sancțiunilor disciplinare judecătorilor. În opinia noastră, indicatorului „lipsa abaterilor disciplinare” urmează să i se acorde o mai mare pondere, fiind necesar a mări numărul maxim de puncte pentru acest indicator. Astfel, se propune modificarea Regulamentului, anexele nr.1 și nr.13, criteriul „integritatea profesională”, indicatorul „lipsa abaterilor disciplinare”, substituind cifra „5” cu cifra „7”, corespunzător la „total integritate profesională” se va substitui cifra „23” cu cifra „25”.

Indicatorul „lipsa violării prevederilor CEDO constatate de CtEDO” se acceptă ca și pertinent de 62% dintre respondenți, 14% neagă pertinența indicatorului la criteriul de integritate profesională, iar 24% consideră că indicatorul este parțial pertinent criteriului. În cadrul interviurilor, judecătorii au menționat că după acest indicator nu poate fi apreciată integritatea profesională, ci mai degrabă calitatea activității. În ceea ce privește calitatea expunerii și explicării indicatorului, 76% dintre respondenți consideră că expunerea este clară, iar 19% afirmă contrariul, susținând o neclaritate totală în formulări. Unii judecători au sugerat următoarea formulare a indicatorului: „Lipsa violărilor Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) – În acest sens va fi examinat faptul dacă, datorită comportamentului judecătorului, CtEDO nu a constatat o violare a CEDO printr-o hotărâre definitivă. Atât la evaluarea ordinară, cât și cea extraordinară, este luat în calcul doar comportamentul judecătorului care a avut loc cu cel mult 6 ani până la evaluare. Acest indicator este evaluat în baza informației primite de la Agentul Guvernamental sau obținute din alte surse”.

Pertinența indicatorului la acest criteriu

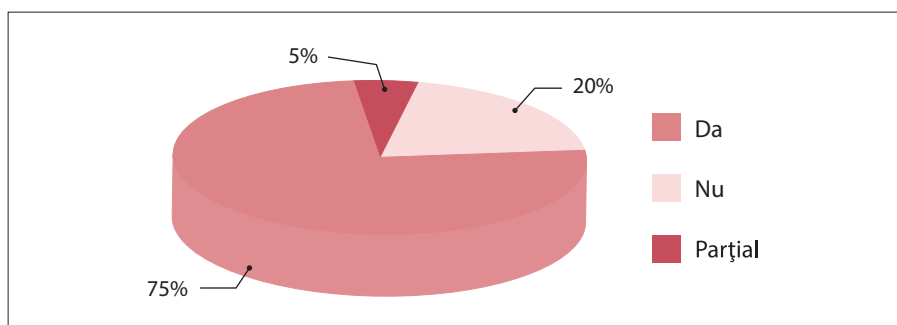

Calitatea expunerii și explicării indicatorului

Judecătorii au fost întrebați dacă indicatorii de mai sus (respectarea eticii profesionale, reputația profesională, lipsa abaterilor disciplinare și lipsa violărilor CEDO constatate de CtEDO) sunt **suficienți** pentru a vorbi de integritatea profesională a unui judecător. 75% dintre respondenți consideră că acești indicatori sunt suficienți pentru cuantificarea criteriului de integritate profesională. Totodată, 20% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin că cei patru indicatori nu sunt suficienți, unii (5% dintre respondenți) formulând anumite sugestii și temeri, în special: „Consiliul Superior al Magistraturii ar trebui să vegheze ca atitudinea față de toți judecătorii să fie aceeași la intentarea procedurilor disciplinare”; „reputația nu trebuie bazată pe opinia cetățenilor”; „este necesară evaluarea anonimă a judecătorului de către societatea civilă” etc.

Indicatorii de mai sus sunt suficienți pentru a vorbi de integritatea profesională a unui judecător?

Criteriul facultativ „Cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO”

În calitate de criteriu facultativ, „cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO” este apreciat ca fiind pertinent la aprecierea performanțelor judecătorului de către 36% dintre judecătorii respondenți la chestionar, în timp ce 60% dintre respondenți nu consideră relevant un asemenea criteriu, invocând varii motive, inclusiv faptul că legea nu prevede acest criteriu ca unul obligatoriu la obținerea statutului de judecător și, respectiv, acest criteriu nu poate fi prevăzut de Regulamentul ce vizează performanțele judecătorilor.

4% dintre respondenți ar accepta condiționat un asemenea criteriu, în situația în care ar fi organizate cursuri de instruire pentru judecători, respectiv, mai întâi trebuie să existe posibilitatea de a urma cursuri de instruire și ulterior să se impună o asemenea exigență. Deoarece posibilitatea de a urma cursuri de instruire este limitată în anumite raioane, unii judecători au invocat categoric că la moment acest criteriu urmează a fi exclus.

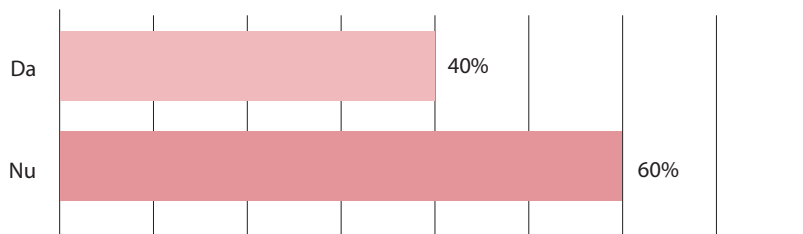
În opinia noastră, acest criteriu trebuie menținut în calitate de criteriu facultativ, iar întreg setul de criterii facultative urmează a fi privit conceptual prin altă prismă. Astfel, se propune ca numărul de puncte obținute la criteriile facultative să fie sumate la numărul de puncte obținut la criteriile obligatorii, criteriilor facultative fiindu-le atribuite un număr maxim de puncte, proporțional importanței pe care o au în calitate de criterii facultative. Corespunzător, la pct. 12 al Regulamentului, sintagma „Fiecare membru al Colegiului completează fișa de evaluare și acordă judecătorului evaluat, potrivit propriei convingeri, punctajul pentru fiecare indice de mai sus, însă nu mai mult decât punctajul maxim prevăzut de anexa nr. 1 la Regulament.” urmează a fi substituită cu sintagma „Fiecare membru al Colegiului de evaluare completează fișa de evaluare și acordă judecătorului evaluat, potrivit propriei convingeri, un număr de puncte pentru fiecare indicator de mai sus, însă nu mai mult decât numărul maxim de puncte prevăzut de anexa nr. 1 la Regulament. Punctele acordate pentru criteriile facultative se sumează cu numărul de puncte obținut la criteriile obligatorii.”

În cazul criteriului facultativ „cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO”, se propune a-l aplica la orice evaluare a performanțelor judecătorului și a modifica numărul maxim de puncte de la „4” la „2”, stabilind un număr mai mare de puncte pentru indicatorul „lipsa abaterilor disciplinare”.

IV.4 Criteriile de evaluare a performanțelor președinților și vicepreședinților de instanță

Utilizând metodele de cercetare, s-a încercat a constata dacă în opinia judecătorilor sunt suficiente criteriile „capacitatea de conducere”, „capacitatea de control” și „capacitatea de comunicare”, stabilite în legislație, pentru a evalua performanțele președinților și vicepreședinților de instanță sau ar trebui stabilite și alte criterii. 60% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că aceste criterii sunt suficiente, iar alte 40% dintre respondenți au indicat că trebuie stabilite și altele suplimentar. În cadrul chestionării, interviurilor și focus grupurilor, au fost lansate anumite sugestii, inclusiv: „trebuie examinat comportamentul celui vizat în afara orelor de lucru”; „președinții și vicepreședinții urmează să fie propuși în funcție de către colaboratorii instanțelor de judecată și să fie numiți din rândul judecătorilor numiți până la atingerea plafonului de vârstă”; „opinia colectivului de muncă trebuie să fie un criteriu de numire în funcție administrativă”, „trebuie inclus criteriul responsabilității și verticalității”. Câțiva judecători au susținut că aceste criterii nu sunt relevante, or „administrarea instanței ține de competența secretarului instanței și judecătorul principal din instanță nu trebuie să dețină asemenea calități”.

Sunt suficiente criteriile capacitatea de conducere, control și comunicare, stabilite în legislație, pentru evaluarea performanțelor președinților și vicepreședinților de instanță sau ar trebui stabilite și alte criterii?

Criteriul „capacitatea de conducere”

La acest criteriu sunt prevăzuți următorii indicatori: repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată; planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor; asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță.

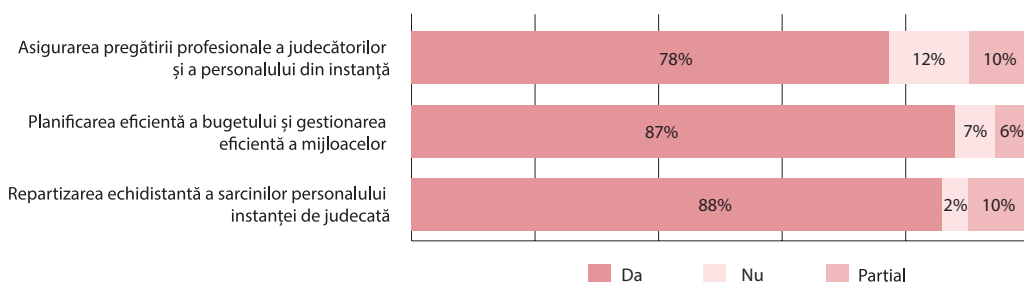
Indicatorul „repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată” este considerat de 88% dintre judecătorii respondenți la chestionar ca fiind unul pertinent criteriului „capacitatea de conducere”, 2% nu sunt de acord cu această afirmație, iar 10% dintre respondenții la chestionar sunt parțial de acord cu faptul că indicatorul dat este pertinent criteriului specificat. Din perspectiva clarității expunerii, 79% dintre respondenți consideră că formularea indicatorului în Regulament este una calitativă, 17% au susținut contrariul.

În ceea ce privește indicatorul „planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor financiare”, 87% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că acest indicator este pertinent criteriului „capacitatea de conducere”, 7% nu împărtășesc această opinie, iar 6% dintre respondenți sunt parțial de acord cu această afirmație. 71% dintre respondenții la chestionar consideră că acest indicator este expus și explicat clar, 22% susțin contrariul. Judecătorii au invocat, de asemenea, că trebuie luat în calcul faptul că, conform legislației, unele competențe revin șefilor secretariatelor și urmează a se delimita clar responsabilitățile, corespunzător evaluării trebuie să se ia în calcul strict competențele președinților și vicepreședinților de instanță, și nu ale altor persoane din instanță. Astfel, la pct. 19.2 din Regulament, după cuvintele „este evaluat” se va completa cu sintagma „exclusiv cu referire la competențele legale ale președintelui sau vicepreședintelui de instanță”.

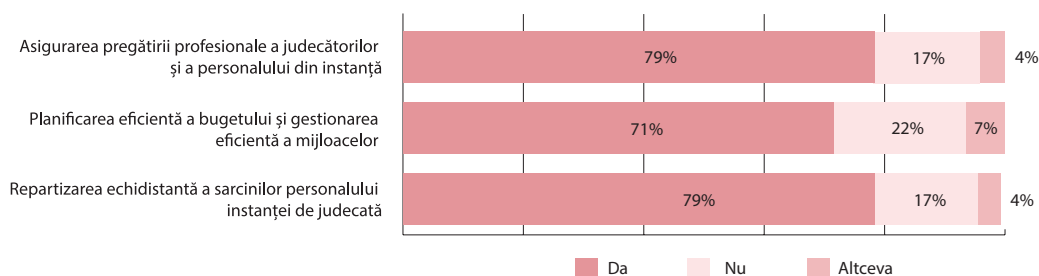
Indicatorul „asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță” este considerat ca fiind pertinent criteriului „capacitatea de conducere” de către 78% dintre respondenți, 12% nu consideră indicatorul pertinent criteriului de mai sus, iar 10% îl consideră parțial pertinent criteriului. Au susținut claritate în expunerea indicatorului 79% din respondenți. Totodată, s-a menționat că pregătirea judecătorilor trebuie exclusă din domeniul indicatorului și lăsată doar pregătirea profesio-

nală a personalului din instanță, ori anumite competențe revin Institutului Național al Justiției și altor instituții, și nu președintelui sau vicepreședintelui de instanță. Deoarece președinții și vicepreședinții de instanță au totuși anumite atribuții la organizarea procesului de instruire a judecătorilor și a personalului din instanță, la pct. 19.3 din Regulament, sintagma „19.3 Asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță, apreciată” urmează a fi substituită cu sintagma „19.3 Asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță – este evaluată îndeplinirea de către președintele sau vicepreședintele de instanță a atribuțiilor legale ce țin de organizarea formării continue a judecătorilor și a personalului instanței de judecată, fiind apreciată”.

Pertinența indicatorului la acest criteriu

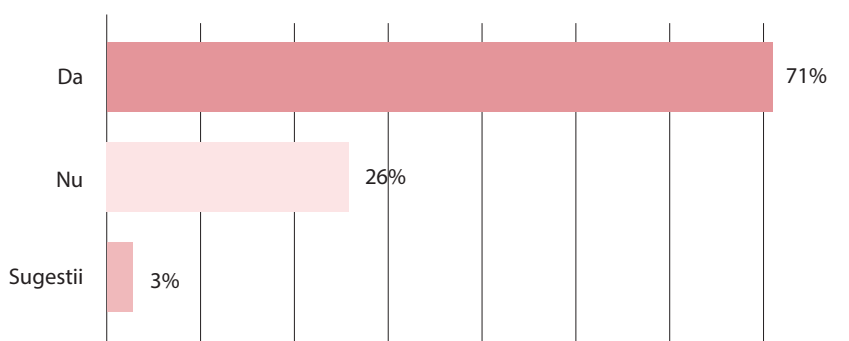

Calitatea expunerii și explicării indicatorilor

Judecătorii au fost întrebați dacă indicatorii de mai sus (repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată; planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor; asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță) sunt **suficienți** pentru a aprecia capacitatea de conducere a președintelui sau vicepreședintelui de instanță. 71% dintre respondenți consideră că acești indicatori sunt suficienți pentru cuantificarea criteriului „capacitatea de conducere”.

Indicatorii de mai sus sunt suficienți pentru a aprecia capacitatea de conducere a președintelui / vicepreședintelui de instanță?

Astfel, **majoritatea** indicatorilor de la **criteriul „capacitatea de conducere”** sunt considerați de către judecătorii respondenți la chestionare:

- **pertinenți criteriului** (repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată – 88%; planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor – 87%; asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță – 78%);
- **expuși și explicați clar** (repartizarea echidistantă a sarcinilor personalului instanței de judecată – 79%; planificarea eficientă a bugetului și gestionarea eficientă a mijloacelor – 71%; asigurarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului din instanță – 79%);
- **suficienți** pentru a vorbi de capacitatea de conducere a președintelui sau vicepreședintelui de instanță.

Criteriul „capacitate de control”

La criteriul dat, Regulamentul stabilește câțiva indicatori: verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță; verificarea procesului de repartizare aleatorie a dosarelor; verificarea procesului de înregistrare audio a ședințelor, gestionarea electronică a dosarelor și de publicare a hotărârilor judecătorești; verificarea procesului de afișare a informației despre cauzele fixate pentru examinare; transmiterea în termen a plângerilor privind comportamentul judecătorilor către CSM; contribuirea la unificarea practicii judecătorești.

Indicatorul „verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță” este considerat pertinent criteriului „capacitate de control” de către 93% dintre judecătorii respondenți la chestionar, 3% nefiind de acord cu asemenea abordare, iar 4% dintre respondenți sunt parțial de acord. Majoritatea respondenților la chestionar (91%) au indicat că formularea indicatorului este clară. Unii judecători au menționat că „interviul confidențial” poate avea și alte implicații de natură subiectivă. Natura subiectivă este caracteristică mai multor surse de informații și nu numai la acest indicator, astfel, Colegiul de evaluare urmează să se asigure că la evaluarea

performanțelor judecătorului ia în calcul o diversitate de surse, așa precum sunt indicate în anexa nr.2 la Regulament. O modificare de natură tehnică se face necesară: la pct. 20.1, substituirea cuvântului „judecătorul” cu sintagma „președintelui sau vicepreședintelui de instanță”.

„Verificarea procesului de repartizare aleatorie a dosarelor” este considerat indicator pertinent criteriului „capacitatea de control” de către 92% dintre cei care au completat chestionarul, 3% nefiind de acord cu aceasta, iar 5% dintre respondenți consideră acest indicator drept parțial pertinent criteriului specificat. Din perspectiva calității expunerii, 90% dintre respondenții la chestionar consideră că indicatorul este clar expus. O modificare de natură tehnică se face necesară: la pct. 20.2, substituirea cuvântului „judecătorul” cu sintagma „președintelui sau vicepreședintelui de instanță”.

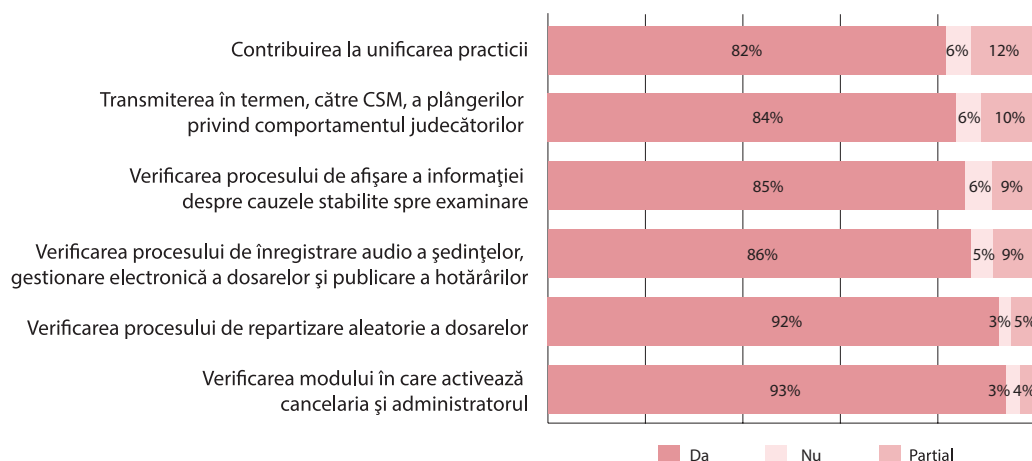
Referitor la indicatorul „verificarea procesului de înregistrare audio a ședințelor, gestionarea electronică a dosarelor și de publicare a hotărârilor judecătorești”, 86% dintre respondenții la chestionar sunt de acord că acest indicator este pertinent criteriului specificat, 5% nu sunt de acord și, respectiv, 9% din respondenți sunt parțial de acord cu pertinența indicatorului dat criteriului „capacitatea de control”. Referitor la calitatea expunerii indicatorului: 88% dintre respondenți consideră că reglementările sunt clare și doar 8% nu sunt de acord cu aceasta. Chiar dacă unii judecători au menționat că nu în toate instanțele există capacitate tehnică și deficiențele nu vor fi opozabile doar președintelui sau vicepreședintelui de instanță, este în sarcina președintelui și vicepreședintelui de instanță să asigure că sistemele funcționează integral. Similar cazurilor anterioare, o modificare de natură tehnică se face necesară: la pct. 20.3, substituirea cuvântului „judecătorul” cu sintagma „președintelui sau vicepreședintelui de instanță”.

Un alt indicator, „verificarea procesului de afișare a informației despre cauzele stabilite spre examinare”, a fost calificat drept pertinent criteriului „capacitatea de control” de către 85% din respondenți, 9% fiind parțial de acord cu această afirmație și 6% – impertinent criteriului specificat; 90% consideră că este expus clar și doar 7% neagă acest fapt.

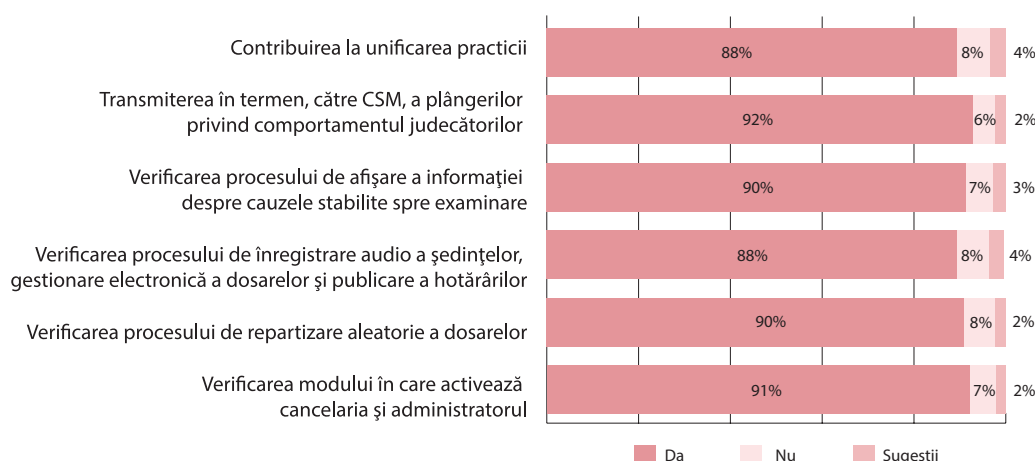
Referitor la indicatorul „transmiterea în termen, către Consiliul Superior al Magistraturii, a plângerilor privind comportamentul judecătorilor”, 84% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin că acest indicator este pertinent criteriului „capacitatea de control”, prin care se evaluează performanțele președintelui sau vicepreședintelui de instanță, 6% nu susțin asemenea poziție; 92% consideră că acest indicator corespunde calității expunerii și explicării.

În ceea ce privește indicatorul „contribuirea la unificarea practicii judecătorești”, 82% dintre respondenți consideră că acest indicator este pertinent criteriului „capacitatea de control”, 88% consideră că acest criteriu este expus calitativ, în timp ce 6% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că indicatorul nu este pertinent criteriului, iar 8% consideră că nu este calitativ expus.

Pertinența indicatorului la acest criteriu

Calitatea expunerii și explicării indicatorului

La modul general, 84% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că indicatorii de mai sus sunt suficienți pentru a evalua „capacitatea de control” și doar 16% dintre respondenți nu consideră acest set de indicatori ca fiind suficienți pentru a evalua „capacitatea de control” a președintelui sau vicepreședintelui de instanță.

Astfel, majoritatea indicatorilor de la criteriul „capacitatea de control” sunt considerați de către judecătorii respondenți la chestionar:

- **pertinenți criteriului** (verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță – 93%; verificarea procesului de repartizare aleatorie a dosarelor – 92%; verificarea procesului de înregistrare audio a ședințelor, gestionarea electronică a dosarelor și de publicare a hotărârilor judecătorești – 86%; verificarea procesului de afișare a informației despre cauzele stabilite pentru examinare – 85%;

transmiterea în termen, către CSM, a plângerilor privind comportamentul judecătorilor – 84%; contribuirea la unificarea practicii judecătorești – 82%);

- **expuși și explicați clar** (verificarea modului în care activează cancelaria și administratorul de instanță – 91%; verificarea procesului de repartizare aleatorie a dosarelor – 90%; verificarea procesului de înregistrare audio a ședințelor, gestionare electronică a dosarelor și publicare a hotărârilor judecătorești – 88%; verificarea procesului de afișare a informației despre cauzele stabilite pentru examinare – 90%; transmiterea în termen, către CSM, a plângerilor privind comportamentul judecătorilor – 92%; contribuirea la unificarea practicii judecătorești – 88%);
- **suficienți** pentru a aprecia capacitatea de control a președintelui sau vicepreședintelui de instanță.

Criteriul „capacitatea de comunicare”

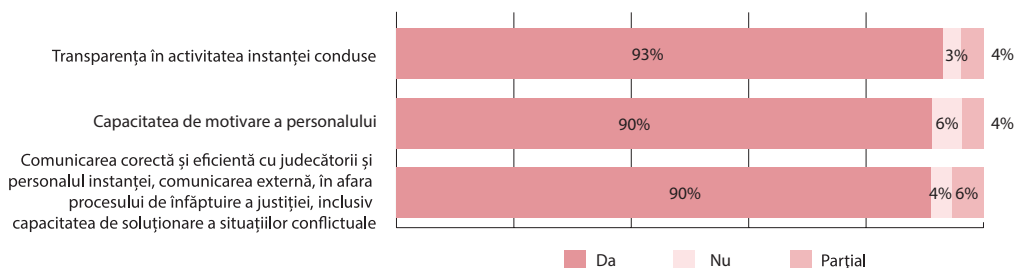
La acest criteriu sunt incluși trei indicatori: comunicarea corectă și eficientă cu judecătorii și personalul instanței, comunicarea externă, în afara procesului de înfăptuire a justiției, inclusiv capacitatea de soluționare a situațiilor conflictuale; capacitatea de motivare a personalului și transparența în activitatea instanței conduse.

Sub aspectul pertinentei criteriului „capacitatea de comunicare”, indicatorul „**comunicarea corectă și eficientă cu judecătorii și personalul instanței, comunicarea externă, în afara procesului de înfăptuire a justiției, inclusiv capacitatea de soluționare a situațiilor conflictuale**” este considerat pertinent de către 90% dintre judecătorii respondenți la chestionar, de 6% drept parțial pertinent, iar de 4% – că nu este pertinent. În opinia a 89% din respondenți, acest indicator este expus clar în Regulament.

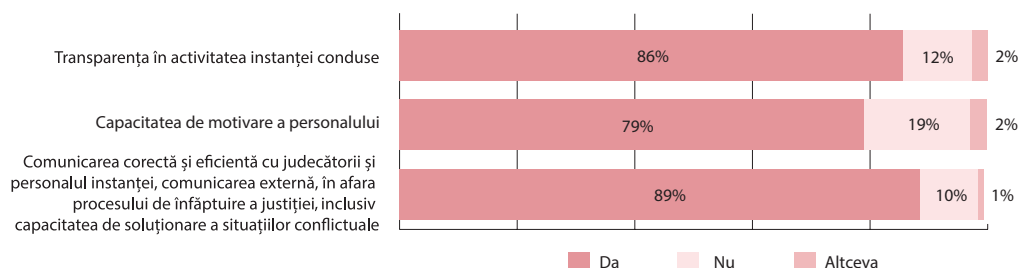
În ceea ce privește „**capacitatea de motivare a personalului**”, 90% dintre respondenți consideră că indicatorul este pertinent criteriului, iar 79% menționând că este clar expus. S-a sugerat că trebuie de luat în calcul că acesta este un indicator subiectiv pentru aflarea motivelor plecării personalului.

În ceea ce privește „**transparența în activitatea instanței conduse**” în calitate de indicator, 93% îl consideră pertinent criteriului și altele 86% ca fiind expus în Regulament într-o manieră clară. Pentru o mai mare claritate, la pct. 21.1, 21.2 și 21.3, sintagma „interviului cu judecătorul” urmează a fi substituită cu sintagma „interviului cu președintele sau vicepreședintele evaluat”.

Pertinența indicatorului la acest criteriu

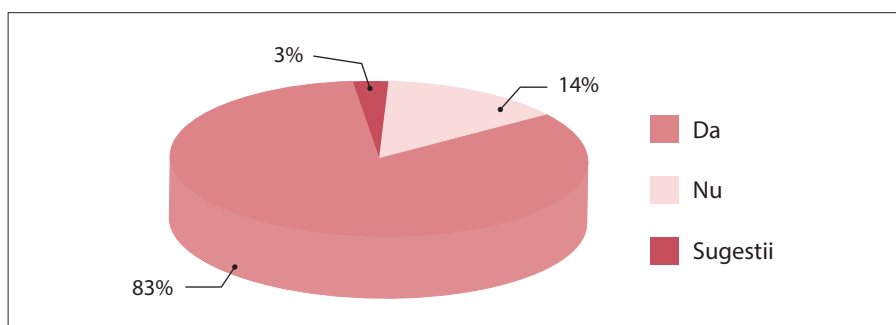

Calitatea expunerii și explicării indicatorului

Și în cazul acestui criteriu, majoritatea judecătorilor (83%) consideră că indicatorii sunt suficienți pentru a evalua performanțele președintelui sau vicepreședintelui de instanță.

Indicatorii de mai sus sunt suficienți pentru a vorbi de capacitatea de comunicare a președintelui/vicepreședintelui?

Astfel, cei trei indicatori (comunicarea corectă și eficientă cu judecătorii și personalul instanței, comunicarea externă, în afara procesului de înfăptuire a justiției, inclusiv capacitatea de soluționare a situațiilor conflictuale; capacitatea de motivare a personalului și transparența în activitatea instanței conduse), incluși la criteriul „capacitatea de comunicare”, sunt considerați de marea majoritate a judecătorilor respondenți la chestionar ca fiind relevanți, suficienți și clar expuși în Regulament. Totodată, trebuie luat în calcul că majoritatea surselor de verificare a indicatorilor de la acest criteriu sunt de natură subiectivă, ceea ce presupune o abordare prudentă și sensibilă din partea Colegiului de evaluare.

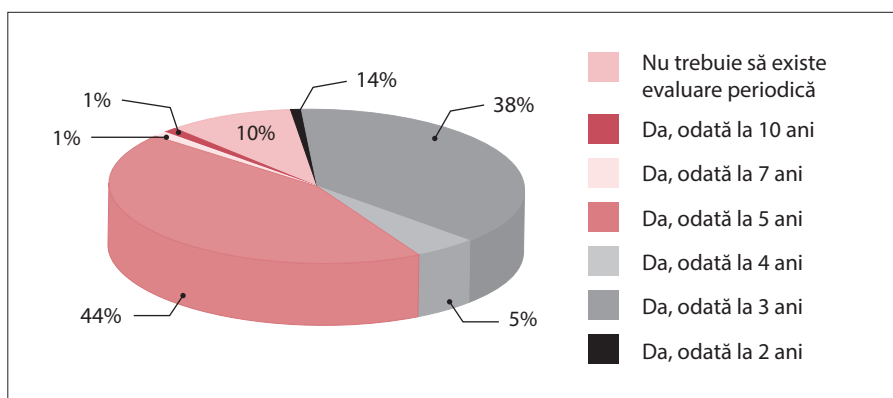
IV.5 Procedura de evaluare a performanțelor judecătorului, președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată

Formele de evaluare a performanțelor judecătorului, președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată

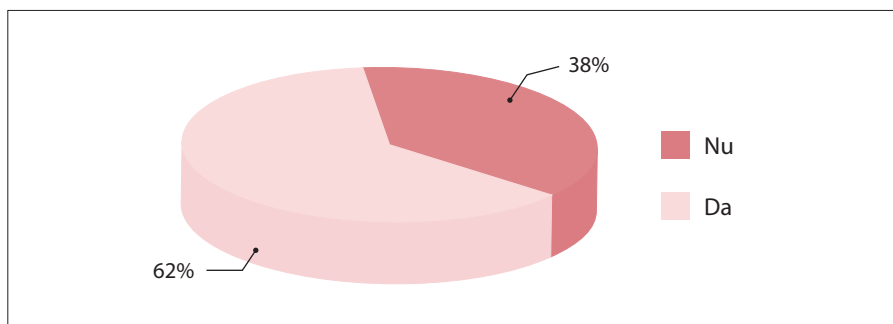
Judecătorii respondenți la chestionar au fost chemați să-și expună opinia referitor la formele de evaluare a performanțelor judecătorului. 38% dintre judecătorii chestionați

consideră că **evaluarea ordinară, periodică** trebuie să se producă o dată la 3 ani, 1% – o dată la 2 ani, 5% – o dată la 4 ani, iar 44 % – o dată la 5 ani. Câte un procent dintre respondenți consideră că evaluarea trebuie să fie efectuată o dată la 7 ani și, respectiv, o dată la 10 ani. 10% dintre respondenți consideră că nu trebuie să existe evaluare periodică. Totodată, 62% dintre respondenții la chestionar cred că trebuie să existe evaluare extraordinară, deși 38% nu consideră o asemenea evaluare necesară.

Cum credeți, trebuie să existe evaluare periodică a performanțelor judecătorului?

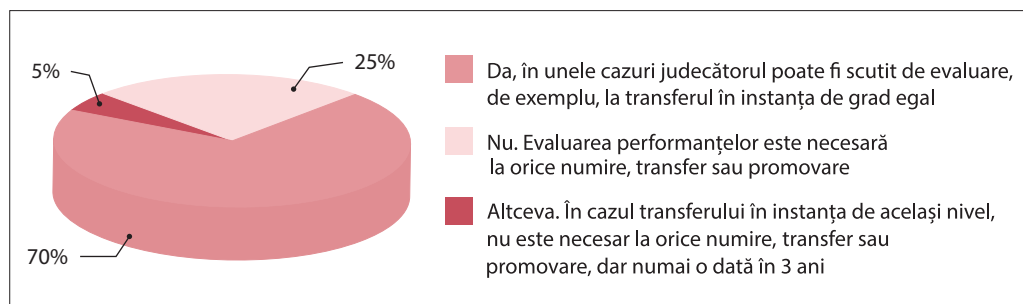
Cum credeți, trebuie să existe evaluare extraordinară?

O întrebare separată ce urma a fi verificată în cadrul cercetării – dacă evaluarea performanțelor judecătorilor este necesară la **orice numire, transfer sau promovare** în funcție sau în unele cazuri judecătorul poate fi scutit de evaluarea extraordinară a performanțelor. 75% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că în unele cazuri, judecătorul poate fi scutit de evaluarea extraordinară a performanțelor. Ei sunt de părere că, de exemplu, judecătorul poate fi scutit de evaluarea performanțelor în situația de transfer la o instanță de grad egal sau când e vorba de transfer la o instanță inferioară, precum și atunci când procedura de evaluare ordinară a avut loc anterior transferului, numirii sau promovării. 25% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că evaluarea extraordinară trebuie să aibă loc la orice numire, transfer sau pro-

movare. În cadrul interviurilor s-a menționat, în repetate rânduri, importanța prevederii din pct. 5 din Regulament, care permite a efectua o evaluare extraordinară repetată, așa încât judecătorul interesat să obțină un calificativ mai bun.

Cum considerați, evaluarea performanțelor este necesară la orice numire, transfer sau promovare ori în unele cazuri judecătorul poate fi scutit de evaluarea performanțelor?

Adițional, în cadrul interviurilor s-a menționat că pentru atingerea obiectivelor declarate ale procedurii de evaluare a performanțelor judecătorilor, în special în partea ce ține de „perfecționarea administrării instanțelor”, este necesar de a supune evaluării toți vicepreședinții de instanță, nu numai pe cei ai Curților de Apel și ai Curții Supreme de Justiție, sugerând următoarea expunere a pct. 16 din Regulament: „Conform acestui capitol este evaluată activitatea președinților și vicepreședinților tuturor instanțelor judecătorești din țară”, modificând corespunzător și pct. 17 din Regulament.

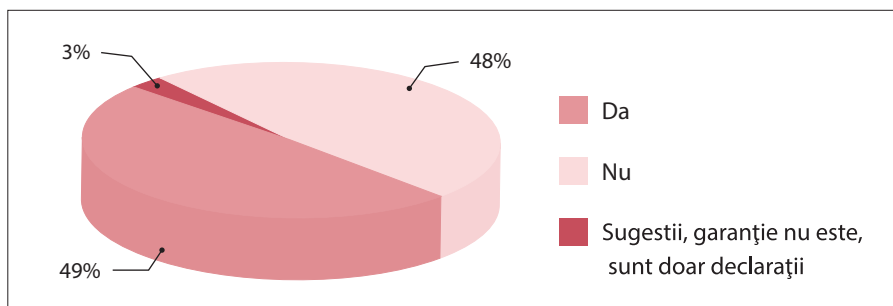
Astfel, *majoritatea judecătorilor consideră că este necesară evaluarea periodică a performanțelor* (44% – o dată la 5 ani; 38 % – o dată la 3 ani). De asemenea, 75% dintre judecătorii respondenți la chestionar *consideră că, în unele cazuri, judecătorul poate fi scutit de evaluarea extraordinară a performanțelor* (în situația de transfer la o instanță de grad egal sau când e vorba de transfer la o instanță inferioară; atunci când procedura de evaluare ordinară a avut loc anterior transferului, numirii sau promovării), deși 25% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că evaluarea extraordinară trebuie să aibă loc la orice numire, transfer sau promovare. În acest context, trebuie luat în calcul că unul dintre obiectivele evaluării performanțelor este sporirea eficienței activității judecătorilor la nivel individual și la nivel de instanțe judecătorești, astfel, chiar dacă există un singur candidat la o funcție disponibilă, ar fi necesară procedura de evaluare a performanțelor, similar – în caz de transfer la o instanță de grad egal sau când e vorba de transfer la o instanță inferioară, fiind posibil de a utiliza și rezultatele evaluării anterioare pentru o anumită perioadă (2 ani).

Caracterul echitabil și oportunitatea unor elemente ale procedurii de evaluare a performanțelor judecătorului, președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată

În contextul cercetării, s-a constatat opinia judecătorilor referitor la **garanțiile existente pentru ca interesele legale ale judecătorului să fie pe deplin respectate în cadrul**

procedurii de evaluare a performanțelor. Doar 48% dintre judecătorii respondenți la chestionar sunt de părere că există asemenea garanții, pe când 49% neagă acest fapt. Așadar, constatăm că **un număr exagerat de mare de judecători pun la îndoială suficiența garanțiilor în ceea ce privește respectarea intereselor legale ale judecătorului.**

În general, credeți că există suficiente garanții pentru ca interesele legale ale judecătorului să fie pe deplin respectate în cadrul procedurii de evaluare a performanțelor judecătorului?

Prezintă interes opinia judecătorilor referitor la stabilirea prin lege a posibilității unor **ședințe închise ale Colegiului de evaluare**, la solicitarea motivată a judecătorului evaluat și care ar fi aceste motive. 39% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin părerea că nu trebuie să existe posibilitatea unor ședințe închise și nu văd necesitatea acestora cu atât mai mult cu cât ședințele publice asigură transparența procesului de evaluare. Totodată, 61% dintre judecătorii respondenți la chestionar admit posibilitatea unor ședințe închise, din varii motive, inclusiv (*formulările exacte date de către judecători*): „motivul personal care ar putea fi indicat de însăși judecătorul care este supus evaluării”, „în funcție de rezonanța, complexitatea cauzei”, „în caz de invocare a încălcării eticii profesionale de către judecător”, „procedura de evaluare este sofisticată, contradictorie, cu multe posibilități de diminuare a independenței judecătorului și publicitatea ședințelor poate să se răsfrângă negativ”, „la discreția persoanei evaluate, în funcție de caracterul său”, „evaluarea este o procedură internă de activitate și din aceste considerente nu este necesar ca aceasta să fie publică”, „judecătorul trebuie să aibă cel puțin posibilitatea de a-și expune acordul sau dezacordul, cu evaluarea în ședință închisă sau publică” etc.

S-a menționat în repetate rânduri că este important ca judecătorul să aibă posibilitate de a formula anumite **explicații și precizări asupra materialelor** pe care le are la dispoziție Colegiul de evaluare, propunându-se a modifica Regulamentul în acest sens. Astfel, ar fi necesară modificarea pct. 30 din Regulament, substituind sintagma „...în cadrul evaluării, cu excepția rezumatelor întocmite în urma interviurilor și identitatea persoanelor intervievate” cu sintagma „...în cadrul evaluării, **inclusiv rezumatele întocmite în urma interviurilor**, păstrând identitatea persoanelor intervievate”.

Aprecierea dată de către instanțele superioare referitor la **respectarea termenului rezonabil** este considerată de 40% dintre judecătorii respondenți la chestionar ca fiind o procedură echitabilă, 26% – inequitabilă, și 34% – echitabilă parțial (sugerând ideea

„în funcție de caz”). În ceea ce privește **stabilirea prin intermediul PIGD a respectării termenului rezonabil**, 37% dintre respondenți consideră că aceasta este o procedură echitabilă, 47% – că nu este echitabilă, și 16% – această procedură este echitabilă parțial. Unii respondenți consideră că funcționarea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor nu este peste tot bună, respectiv, acest program poate da erori, deci procedura ar fi echitabilă dacă PIGD ar funcționa adecvat.

Stabilirea de către **Președintele instanței a respectării termenului exercitării** de către judecător a **altor atribuții** legale este considerată ca fiind o opțiune echitabilă doar de către 32% dintre judecătorii respondenți la chestionar, în timp ce 46% o consideră drept opțiune inechitabilă, alte 22% de respondenți au menționat că ar fi parțial echitabilă. În cadrul interviurilor, judecătorii au menționat că această procedură poate fi subiectivă și abuzivă (sugerând că „în general, atribuțiile legale se stabilesc prin lege și Colegiul de evaluare trebuie să evalueze dacă judecătorul respectă legea”). În opinia noastră, acest indicator urmează a fi redenumit, așa precum s-a sugerat anterior, menținând această sursă de verificare.

42% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin că aprecierea capacității de conducere prin **interviuri confidențiale cu judecătorii și reprezentanții personalului** ar fi o procedură echitabilă, 30% au opinat că nu este o procedură echitabilă, iar 28% din respondenți au calificat procedura ca fiind parțial echitabilă (sugerând că „oamenii care sunt puși la lucru au capacitatea de a exagera”, „pot exista turnători”, „nu e obiectiv, dar nu există alternative” etc.).

Verificarea **capacității de planificare** eficientă a **bugetului prin opinia DAJ** este considerată ca fiind o procedură echitabilă de către 44% dintre judecătorii respondenți la chestionar, în timp ce 30% o consideră drept opțiune inechitabilă, alte 26% de respondenți au menționat că ar fi parțial echitabilă (menționând că „nu poate un funcționar administrativ să dea apreciere unui președinte de instanță”, „uneori îi convine, alteori nu – este subiectiv” etc.).

Este diversă opinia judecătorilor referitor la aprecierea activității judecătorului utilizând drept sursă de verificare **hotărârile instanțelor judecătorești superioare** (anexa nr.1 la Regulament, indicatorul „respectarea termenelor rezonabile în procesul de înfăptuire a justiției”; anexa nr.2, indicatorul „contribuirea la unificarea practicii judecătorești”). Astfel, doar 29% dintre judecătorii respondenți la chestionar susțin că este oportună o asemenea prevedere, 41% nu consideră oportună o asemenea prevedere, iar 30% consideră o asemenea modalitate drept parțial oportună. Judecătorii au formulat anumite temeri precum că hotărârile instanțelor judecătorești superioare nu totdeauna sunt obiective. În opinia noastră, trebuie să se opereze cu prezumția de obiectivitate a hotărârilor instanțelor judecătorești superioare, mai mult decât atât, membrii Colegiului de evaluare utilizează hotărârile instanțelor judecătorești superioare doar ca una dintre sursele de verificare, împreună cu alte surse.

Similar, fiind întrebați referitor la utilizarea notei informative a inspecției judiciare în ceea ce privește verificările efectuate și **plângerile primite** ca surse pentru aprecierea in-

dicatorului „respectarea eticii profesionale” de la criteriul „integritatea profesională”, s-a menționat că „din cauza răzbnării justițiabilului, deseori petițiile sunt depuse repetat; petițiile nu sunt obiective; petițiile pot fi depuse intenționat pentru a influența procesul; majoritatea petițiilor sunt depuse de persoanele ale căror cereri se resping; va fi o practică vicioasă și inechitabilă etc.”. Astfel, **doar 25% dintre respondenții la chestionar consideră oportună o asemenea sursă de verificare a indicatorului**, 43% consideră o asemenea sursă inoportună, iar 32% o consideră parțial oportună. Este de menționat că o asemenea sursă cu adevărat este importantă, dar trebuie valorificată cu prudență anume din motivele menționate mai sus și invocate de către judecători în cadrul interviurilor și focus grupurilor.

Doar 1/3 dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră a fi echitabilă **posibilitatea eliberării judecătorului din funcție după obținerea de două ori a calificativului insuficient**, 38% au menționat că asemenea prevedere nu este echitabilă, iar 29% dintre respondenți au susținut că posibilitatea ar fi echitabilă cu anumite condiții (de 3 ori; dacă judecătorii ar fi asigurați contra abuzului în procesul de evaluare). În opinia noastră, o asemenea prevedere este necesară, iar Colegiul de evaluare urmează să dea dovadă incontestabilă de echitabilitatea procedurilor.

Fiind întrebați referitor la oportunitatea evaluării performanțelor în mod extraordinar (în cazul aprecierii cu calificativul insuficient) în **termenul stabilit de Colegiul de evaluare**, dar nu mai târziu de 12 luni din ziua ultimei evaluări, 41% dintre judecătorii respondenți la chestionar au menționat că o asemenea prevedere este oportună, 40% – nu apreciază o asemenea prevedere ca fiind oportună, iar 19% de respondenți la chestionar au menționat că sunt parțial de acord cu o asemenea prevedere. Totuși, în cadrul interviurilor s-a menționat că este necesară o anumită flexibilitate și în această privință: un judecător ar putea să se pregătească mai repede pentru o evaluare extraordinară repetată, iar altul ar avea nevoie de mai mult timp pentru pregătire.

În ceea ce privește posibilitatea de contestare a hotărârii Colegiului de evaluare în 10 zile lucrătoare de la data adoptării, aceasta este susținută de 76% dintre judecătorii respondenți la chestionar; 12% susțin că termenul nu este adecvat, iar alte 12% parțial susțin opinia, menționând că acest termen ar putea fi extins până la 30 de zile, alții sugerând ca aceste 10 zile să fie calculate de la data comunicării și publicării hotărârii motivate, și nu de la data adoptării. Este de menționat că în art. 22 alin. (4) din Legea nr.154 este prevăzut un termen de 5 zile lucrătoare de la data adoptării pentru publicare a hotărârii pe pagina web a CSM, hotărârea urmând a fi expediată prin poșta electronică a doua zi după adoptarea hotărârii persoanei care a fost supusă evaluării. Aceste termene par a fi restrânse. În opinia noastră, pentru a consolida garanțiile de procedură, este necesar de a modifica art. 24 din Legea nr.154, substituind sintagma „în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării acestora” cu sintagma „în termen de 10 zile lucrătoare de la data comunicării acestora judecătorilor evaluați”. Referitor la **posibilitatea de a contesta doar procedura** de emitere și adoptare a hotărârii Colegiului de evaluare, oportunitatea este susținută de 52% dintre respondenți, 36% consideră că o asemenea limitare nu este oportună, iar 12% acceptă parțial o asemenea opțiune, sugerând că trebuie să existe posibilitatea de a contesta și fondul hotărârii.

52% dintre judecătorii respondenți la chestionar au apreciat drept oportună **modalitatea de formare și componența Colegiului de evaluare**, 19% – inoportună, iar 29 % – parțial oportună, unii invocând că în componența Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor urmează a fi incluși numai judecători (unii respondenți au specificat numai judecători de la instanțele superioare). Totodată, în cadrul focus grupurilor, marea majoritate a beneficiarilor justiției au menționat că, deoarece ei sunt destinatarii justiției, ar trebui să existe proceduri prin care și opinia lor se va lua în calcul la evaluarea performanțelor profesionale ale judecătorilor (mulți dintre aceștia sugerând chestionare de evaluare a opiniei, completarea unor chestionare pe paginile web ale instanțelor, participarea în calitate de asesori populari, prin intermediul organizațiilor etc.). S-a menționat că **participarea organizațiilor nu ar permite „solidaritate excesivă între judecătorii evaluatori și cei evaluați”**, dar aceste organizații trebuie să fie „profesioniste”. Cu referire la „evaluatori”, s-a menționat că toți aceștia trebuie să fie „cu reputație ireproșabilă”, „competenți”, „înzestrați cu o gamă largă de cunoștințe teoretico-practice de profil” și „obiectivi”. Unii judecători au menționat că, în general, judecătorul evaluat trebuie să cunoască cine și ce punctaj a fixat în procesul de evaluare a performanțelor (o doză de neîncredere în Colegiu), propunere ca nu pare a fi rezonabilă, or, hotărârea este un act al organului colegial.

O observație generală a fost **volumul de lucru al membrilor Colegiului de evaluare** și respectarea exactă a procedurii actuale de evaluare a performanțelor (de exemplu, prezența la ședințele de judecată), Colegiul de evaluare se pare că nu are resursele necesare (de exemplu, în teritoriu trebuie să meargă cel puțin doi membri ai Colegiului). Totuși, majoritatea dintre cei intervievați au invocat faptul că, oricât de complexă ar fi procedura de evaluare în baza actelor și documentelor, oricum Colegiul de evaluare urmează să se deplaseze în teren pentru a verifica anumiți indicatori la locul de muncă al judecătorului, în special atunci când este vorba de președintele și vicepreședintele instanței. Mai mult decât atât, unii judecători au sugerat ca membrii Colegiului de evaluare să fie detașați în Colegiu, astfel încât să-și poată realiza complex misiunea. În opinia noastră, este important ca, Colegiul de evaluare să urmeze cu strictețe procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, președinților și vicepreședinților de instanță, așa încât această procedură să-și atingă scopurile declarate. Astfel, urmează a fi mărit numărul membrilor Colegiului de evaluare, de la 7 la 9, corespunzător, cu modificarea art. 15 alin. (2) din Legea nr. 154:

„(2) Colegiul de evaluare activează în următoarea componență:

a) 6 judecători de la instanțele de toate nivelurile, după cum urmează: 2 judecători de la Curtea Supremă de Justiție, 2 judecători de la curțile de apel și 2 judecători de la judecătorii;

b) 3 reprezentanți ai societății civile.”

În continuare, se va modifica art. 16 alin. (1) din Legea nr. 154, având următorul conținut: „(1) Membrii Colegiului de evaluare din rândul judecătorilor sunt aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor.”. De aici, în art. 21 alin. (2) sintagma „cel puțin 5 membri” se va substitui cu sintagma „cel puțin 6 membri”.

Un alt subiect pus în discuție ține de **distribuirea adecvată a punctajului maxim**, la evaluarea performanțelor judecătorilor, între diferite criterii și indicatori. 78% dintre

judecătorii respondenți la chestionar consideră că distribuirea punctajului este adecvată. Totodată, unii judecători au sugerat și altă distribuire a punctajului, în linii mari sugerând sporirea punctajului pentru criteriul „calitatea activității judecătorului” și diminuarea punctajului pentru criteriul facultativ „cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO”. În ceea ce privește **distribuirea adecvată a punctajului maxim** între diferite criterii și indicatori la evaluarea performanțelor președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată, 81% dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră că distribuirea punctajului este adecvată, alți judecători sugerând că urmează a fi sporit punctajul pentru „capacitatea de conducere” și diminuat punctajul pentru „capacitatea de comunicare”. Trebuie de luat în calcul că felul în care este distribuit punctajul maxim între diferiți indicatori și criterii sugerează judecătorului importanța unor sau altor aspecte în activitatea profesională, fiind necesară revizuirea punctajului pentru anumiți indicatori și criterii.

În cadrul interviurilor individuale, s-a atras atenția că, **calificativele incluse în Regulament** (insuficient, suficient, bine, foarte bine, excelent) **nu corespund întru totul celor prevăzute de Legea nr.154** (insuficient, bine, foarte bine, excelent). De asemenea, s-a invocat că prevederile Legii nr.154 creează confuzii, prevăzând în art. 23 alin. (1) lit. a) că aprecierea cu calificativul „insuficient” semnifică susținerea evaluării performanțelor. Într-o interpretare tendențioasă a prevederilor legale, rezultă că cel care a obținut mai puțin de 40 de puncte la evaluarea performanțelor (în redacția actuală a Regulamentului) va obține calificativul „insuficient”, deci o hotărâre a Colegiului de evaluare de susținere a evaluării performanțelor. În același timp, modalitatea expunerii în Regulament a calificativului „insuficient” (pct. 13 și pct. 23) s-ar echivala cu situația prevăzută de art. 23 alin. (1) lit. b) din Legea nr.154 – eșuarea evaluării performanțelor judecătorului. Adicional, marja de apreciere cu „excelent” pare a fi prea extinsă.

S-a menționat că stabilirea pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție a unor calificative diferite pentru același număr sumat de puncte, în baza aceleiași punctaj maxim pentru anumiți indicatori, este văzut ca un element de inechitate a noului sistem de evaluare a performanțelor judecătorilor. Totodată, trebuie de luat în calcul că pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție nu este evaluat indicatorul „procentajul hotărârilor/incheierilor menținute din cele contestate”, indicator pentru care se oferă 10 puncte. O grilă distinctă a punctajului maxim doar pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție ar consolida impresia lipsei de echitate. Adicional, **Legea nr.154 este prea sumară în ceea ce privește evaluarea performanțelor vicepreședinților și președinților instanțelor de judecată**. Astfel, în opinia noastră, modalitatea actuală de reglementare a acestor aspecte urmează a fi revizuită.

Este necesară modificarea art. 23 alin. (1) din Legea nr. 154, excluzând de la lit. a) cuvântul „insuficient” și incluzând la lit. b), după cuvântul „performanțelor”, sintagma „în cazul acordării calificativului insuficient”. De aici, pct. 13 din Regulament ar avea următorul conținut: „Evaluarea performanțelor se consideră susținută de către judecătorii care acumulează cel puțin 50 de puncte. Obținerea în cadrul evaluării a mai puțin de 50 de puncte echivalează cu eșuarea evaluării performanțelor. În acest caz, Colegiul notifică Consiliului Superior al Magistraturii, care declanșează procedura prevăzută de art. 23 alin. 3 din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea perfor-

manțelor și cariera judecătorilor”. Similar, pct. 23 al Regulamentului ar avea următorul conținut: „pentru susținerea evaluării performanțelor în calitate de președinte sau vicepreședinte de instanță, acesta urmează să acumuleze cel puțin 40 de puncte. Obținerea în cadrul acestei evaluări a mai puțin de 40 de puncte echivalează cu eșuarea evaluării performanțelor. În acest caz, Colegiul notifică Consiliului Superior al Magistraturii, care declanșează procedura prevăzută de art. 23 alin. 3 din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.”

În același context, pct. 14 din Regulament ar avea următorul conținut:

„14. În funcție de numărul de puncte acumulat, judecătorii evaluați din judecătorii și curțile de apel vor obține următoarele calificative:

- mai puțin de 50 de puncte – insuficient;
- 51 – 75 de puncte – bine;
- 76 – 95 de puncte – foarte bine;
- 96 – 100 de puncte – excelent.

În funcție de numărul de puncte acumulat, judecătorii Curții Supreme de Justiție vor obține următoarele calificative:

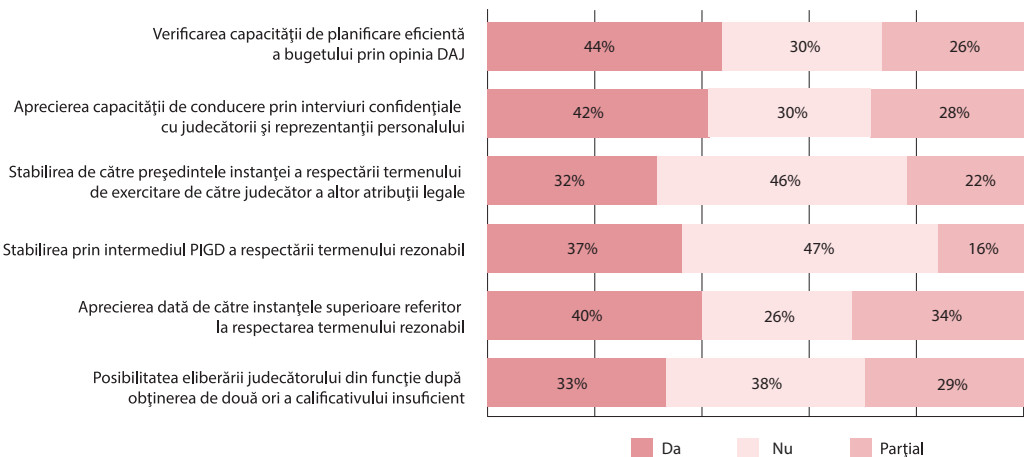
- mai puțin de 50 de puncte – insuficient;
- 51 – 70 de puncte – bine;
- 71 – 85 de puncte – foarte bine;
- 86 – 90 de puncte – excelent.”

Similar, pct. 24 din Regulament ar avea următorul conținut:

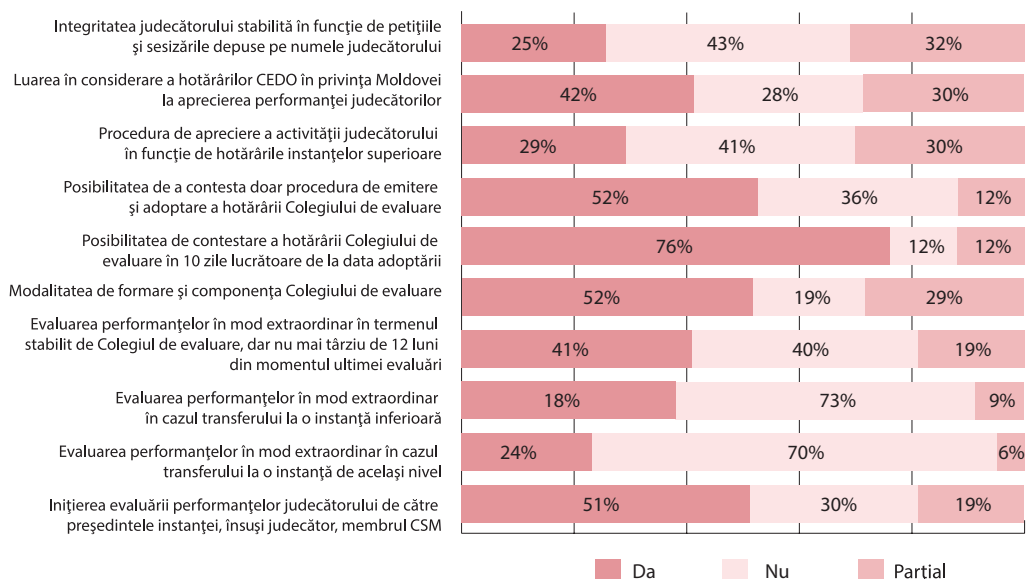
„24. În funcție de numărul de puncte acumulat, președintele sau vicepreședintele evaluat obține următoarele calificative:

- mai puțin de 40 de puncte – insuficient;
- 41 – 55 de puncte – bine;
- 56 – 65 de puncte – foarte bine;
- 66 – 70 de puncte – excelent.”

Din perspectiva caracterului echitabil al procedurilor

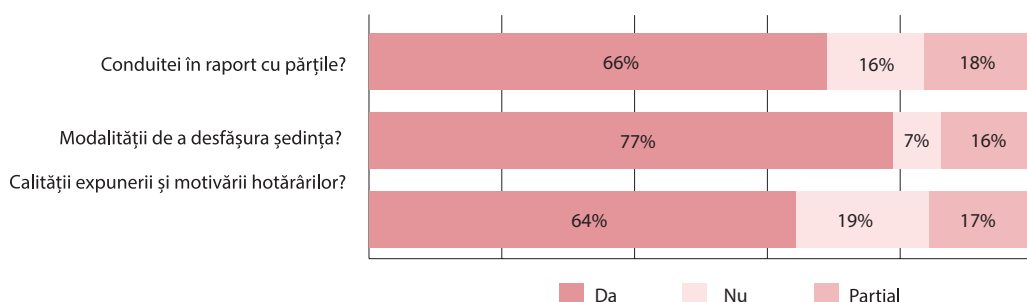

Din perspectiva oportunității, cum credeți este oportună:

Din perspectiva obiectivității procedurii de evaluare a performanțelor judecătorilor, este important ca, la aprecierea indicatorilor, Colegiul de evaluare să se conducă de criterii obiective. În cadrul cercetării s-a determinat opinia generală a judecătorilor referitor la acest fapt. Judecătorii respondenți la chestionar au menționat că există **criterii obiective de care să se conducă Colegiul de evaluare**, după cum urmează: la stabilirea calității expunerii și motivării hotărârilor – 64%; la stabilirea modalității de desfășurare a ședinței – 77%; la stabilirea conduitei în raport cu părțile – 66%. Alți judecători au menționat că nu există criterii obiective de care să se conducă Colegiul de evaluare, după cum urmează: la stabilirea calității expunerii și motivării hotărârilor – 19%; la stabilirea modalității de desfășurare a ședinței – 7%; la stabilirea conduitei în raport cu părțile – 16%. Corespunzător, un anumit număr de judecători au indicat că asemenea criterii obiective există doar parțial (la stabilirea calității expunerii și motivării hotărârilor – 17%; la stabilirea modalității de desfășurare a ședinței – 16%; la stabilirea conduitei în raport cu părțile – 18%). În opinia noastră, chiar dacă nu toți indicatorii pot fi strict și detaliat prescriși, Colegiul de evaluare are suficientă legitimitate (în virtutea exigențelor față de membri și procedurile de alegere) pentru interpretarea adecvată a acestora.

**Cum credeți, există criterii obiective
de care să se conducă Colegiul de evaluare la stabilirea:**

Astfel, o pondere mare de judecători pun la îndoială **suficiența garanțiilor** în ceea ce privește respectarea intereselor legale ale judecătorului în cadrul procedurilor de evaluare a performanțelor lui.

Judecătorii pledează pentru posibilitatea stabilirii unor **ședințe închise**, la solicitarea motivată a judecătorului evaluat, și de a avea **acces la toate materialele** disponibile Colegiului.

Aproape jumătate dintre judecătorii participanți la cercetare (47%) consideră că stabilirea prin intermediul **PIGD** a respectării termenului rezonabil este o procedură inechitabilă, deoarece acest program poate da uneori erori, astfel este necesar de a asigura că **PIGD** funcționează adecvat în toate instanțele de judecată. Stabilirea de către **Președintele instanței** a respectării termenului de exercitare de către judecător a altor atribuții legale este considerată ca fiind opțiune echitabilă doar de către 32% dintre judecătorii respondenți la chestionar, menționând că această procedură poate fi subiectivă și abuzivă, la fel ca și aprecierea capacității de conducere prin **interviuri confidențiale cu judecătorii și reprezentanții personalului**. Deși verificarea capacității de planificare eficientă a bugetului prin opinia DAJ este considerată ca fiind o procedură echitabilă doar de către 44% dintre judecătorii respondenți la chestionar, în opinia noastră, opinia DAJ trebuie menținută ca sursă de verificare. Unii judecători au menționat anumite **îngrijorări referitor la unele surse de verificare a indicatorilor**, după cum urmează: doar 29% consideră că este oportună aprecierea activității judecătorului utilizând **hotărârile instanțelor judecătorești superioare** (invocând că acestea nu sunt totdeauna obiective); doar 25% consideră că este oportună utilizarea notei informative a inspecției judiciare referitor la verificările efectuate și plângerile primite ca sursă pentru aprecierea indicatorului „respectarea eticii profesionale”. Aceste îngrijorări semnifică examinarea complexă de către Colegiul de evaluare a tuturor surselor de verificare a indicatorilor, iar **sursele de verificare trebuie apreciate în coroborare**.

Doar 1/3 dintre judecătorii respondenți la chestionar consideră echitabilă **posibilitatea eliberării judecătorului din funcție** după obținerea de două ori a calificativului insuficient, totuși, o asemenea prevedere este necesară, iar Colegiul de evaluare urmează să dea dovadă incontestabilă de echitabilitatea procedurilor. Deși doar 41% dintre jude-

cătorii respondenți la chestionar consideră **oportună oferirea posibilității Colegiului de evaluare de a stabili termenul evaluării repetate extraordinare** (în cazul aprecierii cu calificativul insuficient; termenul fiind nu mai târziu de 12 luni din ziua ultimei evaluări), totuși, judecătorii susțin că este necesară o anumită flexibilitate în stabilirea termenului, așa încât judecătorii evaluați să dispună de o perioadă suficientă pentru a remedia deficiențele în activitate. Se pare că **termenul de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii Colegiului de evaluare este văzut ca suficient (76%) pentru contestarea hotărârii Colegiului de evaluare**, în același timp aproape jumătate dintre judecătorii respondenți la chestionar (48%) nu consideră oportună sau sunt de acord doar parțial cu posibilitatea de a contesta hotărârea Colegiului de evaluare **doar în partea ce ține de procedura de emitere și adoptare a hotărârii**. În opinia noastră, este necesar de a modifica calcularea termenului de contestare a hotărârii de la data comunicării, și nu de la data adoptării, menținând doar posibilitatea contestării procedurii de emitere și de adoptare a hotărârii Colegiului de evaluare.

Pentru a asigura îndeplinirea adecvată de către Colegiu a atribuțiilor sale, **este necesară mărirea numărului de membri ai Colegiului, de la 7 la 9**. Judecătorii respondenți la chestionar au menționat, în mare parte, că **există criterii obiective de care să se conducă Colegiul de evaluare**, după cum urmează: la stabilirea calității expunerii și motivării hotărârilor – 64%; la stabilirea modalității de desfășurare a ședinței – 77%; la stabilirea conduitei în raport cu părțile – 66%.

În mare parte, judecătorii consideră că **distribuirea punctajului maxim între diferite criterii și indicatori** la evaluarea performanțelor judecătorilor, precum și a punctajului maxim între diferite criterii și indicatori la evaluarea performanțelor președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată este adecvată, sugerând eventual modificarea punctajului (sporirea punctajului pentru criteriul „calitatea activității judecătorului” și diminuarea punctajului pentru criteriul facultativ „cunoașterea limbilor de lucru ale CtEDO”; sporirea punctajului pentru „capacitatea de conducere” și diminuarea punctajului pentru „capacitatea de comunicare”). Este de remarcat că, **calificativele incluse în Regulament (insuficient, suficient, bine, foarte bine, excelent) nu corespund într-un tot al celor prevăzute în Legea nr.154 (insuficient, bine, foarte bine, excelent)**, fiind necesară racordarea prevederilor Regulamentului la cele ale Legii și reglementarea mai detaliată în Lege a evaluării performanțelor vicepreședinților și președinților instanțelor de judecată.

IV.6 Opinii ale judecătorilor privind avantajele, dezavantajele, riscurile și oportunitățile ce le implică noul sistem de evaluare a performanțelor judecătorului, președintelui, vicepreședintelui instanței de judecată

Drept **puncte forte** ale noului sistem de evaluare a performanțelor s-a menționat inclusiv: „stimularea performanțelor activității sistemului judecătoresc; sporirea eficienței activității profesionale a judecătorului; evaluarea activității judecătorului și a calității actelor emise; stimularea performanțelor managerilor din sistemul judecătoresc; evalu-

area se efectuează în baza unor criterii și indici care într-adevăr permit în mod obiectiv de a stabili eficacitatea și eficiența activității judecătorului, corespunzător rigorilor legii; evaluarea este publică și motivată; transparența procesului de evaluare; verificarea judecătorului de către membrii Comisiei la locul de munca; vom scăpa de cei ce nu merită să fie judecători”.

Drept **puncte slabe** ale noului sistem de evaluare a performanțelor s-a menționat inclusiv: „aprecierile prin oferirea punctelor nu sunt destul de bine argumentate, în special la compartimentul „calitatea activității”; nu urmează a fi menționate petițiile neîntemeiate și procedurile disciplinare încetate; nu în toate cazurile se promovează persoane cu merite; nereglementarea modalităților de determinare a fiecărui criteriu de evaluare; pentru unele și aceleași criterii se acordă un număr diferit de puncte; posibilitatea aprecierii subiective a magistratului de către membrul Colegiului de evaluare; evaluarea judecătorilor suspendați din funcție; lipsa transparenței; desfășurarea evaluării în termen restrâns, ceea ce duce la prezentarea datelor incorecte și eronate care nu elucidează starea de fapt; alegerea în Colegiu a membrilor societății civile fără competențe și fără practică judiciară, fapt ce afectează aprecierea obiectivă a judecătorului; lipsa criteriilor clare de evaluare; opinia DAJ referitor la activitatea instanței trebuie exclusă”.

Drept **oportunități** oferite de noul sistem de evaluare a performanțelor s-au menționat, inclusiv: „deschidere; te simți mai liber; sporirea nivelului răspunderii judecătorului în parte și la nivel de instanță judecătorească; stimularea tendinței de perfecționare a abilităților profesionale a judecătorilor; evaluarea obiectivă a calităților judecătorului ca reprezentant al legii în societate; controlul operativ al activității judecătorului; sporirea nivelului profesional al judecătorilor; procesul de evaluare și hotărârile adoptate este monitorizat, factor care încurajează judecătoria pentru exercitarea și cu mai mare exigență a atribuțiilor și sarcinilor ce le revin; însăși procesul de evaluare; promovarea judecătorilor cu înaltă pregătire profesională; ridicarea nivelului de eficiență și transparență a actului de justiție; vom putea să evităm persoanele ce nu corespund cerințelor legale și nu sunt demni de profesia de judecătorească; consider că este necesar ca fiecare judecător să discute cu membrii Colegiului de evaluare, pe fiecare punct din Regulament, și să aibă posibilitatea să răspundă la întrebările ce țin de activitatea sa și să se expună pe fiecare caz de casare, explicând situația de fapt și alte chestiuni ce stau la baza evaluării judecătorului; este adecvat unui sistem judecătoresc european și este acceptat de judecători, pentru că vechiul sistem era criticat și necorespunzător standardelor europene”.

Drept **riscuri** aduse de noul sistem de evaluare a performanțelor s-au menționat, inclusiv: „lipsa stabilității sistemului judecătoresc; instabilitatea; evaluări superficiale; promovarea persoanelor ce nu corespund rigorilor; persistența subiectivismului; lipsa reglementărilor clare privind modalitatea de determinare pe fiecare criteriu de evaluare; poate fi afectată independența judecătorului; nu înlătură definitiv subiectivismul în procesul de evaluare; riscăm să formăm un sistem judecătoresc bazat pe cumătrism și nănașism, bazat pe interese politice și altele; vor fi promovate persoane la comandă; rezultate neobiective deseori; fișele de evaluare trebuie să fie anexate la Regulament; autoritatea judecătorului în fața societății poate fi afectată”.

